

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародного обліку і аудиту**

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність

051 Економіка

Спеціалізація (за наявності)

Міжнародна економіка

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У БІЗНЕС-
ПРАКТИКАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ**

здобувача Чайки Дарини Володимирівни

Науковий керівник: к.е.н. Небильцова Оксана Володимирівна

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: д.е.н., професор Галенко О. М.

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	6
1.1 Принципи та процедури впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).....	6
1.2 Інформаційна спрямованість, характер та коло користувачів фінансової звітності, складеної за МСФЗ.	17
1.3 Особливості імплементації МСФЗ до <i>acquis communautaire</i> ЄС. Виклики впровадження в Україні.	21
Розділ 2 Аналіз особливостей та ефективності впровадження МСФЗ в Україні та ЄС.....	29
2.1 Особливостей та ефективності імплементації МСФЗ в країнах Європейського Союзу.	29
2.2 Особливості першого застосування МСФЗ у бізнес-практиках в ЄС.	38
2.3 Імплементація МСФЗ в Україні відносно об'єктів застосування та особливостей формування фінансової звітності відповідно до МСФЗ під час воєнного стану.....	51
Висновки.....	60
Список використаних джерел	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

Актуальність теми. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) кожного дня набувають все більшої актуальності зі збільшенням масштабів глобалізації, з'являється більша кількість компаній, які потребують універсальних стандартів фінансової звітності, оскільки вони розкривають інформацію про підприємства, яку можливо порівняти з будь-якою іншою компанією світу, незважаючи на національні стандарти бухгалтерського обліку. Таким чином, незліченно велика кількість компаній можуть підвищити ринкову позицію та покращити власну інвестиційну привабливість на світовому ринку за допомогою використання гармонізованої системи, якою можуть користуватись у всіх куточках світу та залучити інвесторів з різним інвестиційним капіталом. У той час як ЄС використовує МСФЗ починаючи з 2005 року, Україна зробила це відносно нещодавно. Контраст в умовах, може пролити світло як на недоліки, так і на переваги застосування МСФЗ. Запровадження МСФЗ впливає на прозорість і порівнянність фінансових звітів, які є вирішальними для прийняття доцільних управлінських рішень та оцінки фінансового стану корпорацій. Крім того, впровадження МСФЗ впливає на нормативне середовище та розвиток економіки ЄС та України. Для України як один з етапів євроінтеграції, розширення торгівлі, залучення іноземних інвесторів та економічної співпраці є важливим відповідати міжнародним стандартам фінансової звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що вони не є релевантними для загальної оцінки застосування МСФЗ в бізнес-практиках ЄС та України, оскільки вони спираються на нормативні документи видані фондом МСФЗ, а всі подальші роботи сформовані на їх основі та фінансовій звітності суб'єктів господарювання. У роботі було використано дослідження вітчизняних дослідників Ярмолюк О.Ф, 2021 р., Нечитайло Д. 2021 р.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз та узагальнення процесу першого впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності та

окремих стандартів у бізнес-практиках Європейського союзу та України та вплив імплементації на базові фінансові показники.

Згідно з поставленою метою, виділено такі завдання задля досягнення мети даної роботи:

- Дослідити процес впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в Україні та Європейському Союзі (ЄС), зосередившись на оцінці прогресу впровадження, ролі регуляторів та процесів;
- Проаналізувати вплив впровадження МСФЗ на фінансові показники підприємств українського та європейського нормативного середовища;
- виявити та проаналізувати виклики впровадження та формування звітності за МСФЗ;
- визначити особливості складання фінансової звітності за МСФЗ в умовах воєнного стану;
- проаналізувати основні процеси впровадження обраних МСФЗ;
- надати аналітичні висновки щодо впливу впровадження МСФЗ.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступають особливості застосування МСФЗ та оцінка ефективності даного впровадження на основі МСФЗ 1, 15 та 16 в українських та європейських підприємствах.

Предмет дослідження. Процес впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та Європейському Союзі (ЄС), а також аналіз його впливу на фінансові показники підприємств. Дослідження також охоплює порівняльний аналіз німецького досвіду впровадження МСФЗ та українського контексту в умовах воєнного стану.

Методи дослідження, які були застосовані: аналітика фінансово-економічних показників обраних суб'єктів господарювання, порівняльний аналіз даних, економічний аналіз та моделювання.

Інформаційна база дослідження складається з нормативних документів: законів, директив та постанов, фінансової звітності суб'єктів господарювання, вітчизняних та зарубіжних досліджень та інтернет-ресурсів.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з титульного аркушу, індивідуального завдання, реферату, відгуку наукового керівника, змісту, основної частини, що складається зі вступу, 2 розділів та висновків до кожного з них, висновків, списку використаних джерел, додатків та короткого звіту подібності. Загальний обсяг роботи налічує 64 сторінки друкованого тексту, 6 таблиць, 17 рисунків та 6 додатків. Список використаних джерел налічує 35 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

1.1 Принципи та процедури впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Протягом багатьох років, бухгалтерська система світу значно розвивалась на основі власного законодавства, історичних та економічних чинників, до того як на початку 2000-х відбулися світові колихання навколо добросовісності та прозорості фінансової звітності величезних компаній як Enron, Тусо, а у 2022 році компанії Wirecard. Це стало визначною подією для фінансового світу, адже система фінансової звітності, на той час, мала велику кількість прогалин, які допомагали приховати дефіцит капіталу чи маніпулювати на основі фінансової інформації підприємств. Ці скандали створили недовіру до бухгалтерських та аудиторських звітів та потреби у зміні системи обліку та звітності. Саме тоді було створено перші кроки до формування Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Ще у 1973 році у Лондоні було створено Комітет з Міжнародних бухгалтерських стандартів (КМСБО), який діяв незалежно. Головною метою було створення міжнародних стандартів з бухгалтерського обліку, а для просування створених стандартів у 1989 році було створено Міжнародну організацію Комісій з цінних паперів. Загалом, у 1998 було закінчено формувати 41 МСБО, при цьому маючи Постійний комітет з інтерпретацій, який розробляв спеціалізовані інструкції щодо застосування МСБО. [1]

Після того у 2000 році КМСБО було перейменовано на Раду з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО), що перекроїло їх мету, яка за оновленням звучала як створення єдиної системи стандартів, які допоможе застосовувати вже випущені МСБО більш практично та допоможе гармонізувати світові облікові системи між собою. А після вищезгаданих скандалів дана мета

набула ще більшого сенсу, тому у 2001 році формують Раду з МСФЗ. Вона у свою чергу контролювала роботу РМСБО, структуру і стратегію та виконує роль збирання коштів на продовження діяльності фонду. На рис. 1.1 відображено сучасну структуру РМСБО та всіх її складових з внутрішнім взаємозв'язками.

Рис. 1.1 Структура та взаємозв'язки фонду МСФЗ [2]

Міжнародна федерація бухгалтерів, Організація Об'єднаних Націй (ООН), Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Європейський банк реконструкції і розвитку, Всесвітній банк і Міжнародна фінансова корпорація підтримують діяльність РМСФЗ задля покращення економічної ситуації при інтеграції підприємств у країнах, що розвиваються та перехідною економікою в багатонаціональні корпорації.

При формуванні стандартів використовується одна й та сама структура, яка складається з наступних елементів:

1. Довідкова інформація: включає дати прийняття, набуття чинності, перегляду та інтерпретації стандартів – зрозуміти контекст і тимчасові рамки застосування стандартів.
2. Введення: стандарти мають визначені цілі, які вони ставлять за собою – допомагає зрозуміти мету та спрямованість стандарту.
3. Визначення термінів: стандарти надають чіткі визначення термінів, що використовуються в обліку і звітності – уникнення неоднозначності та сприяє однозначному розумінню термінології.
4. Роз'яснення стосовно застосування до об'єкту обліку інших стандартів: стандарти визначають, як їх застосовувати до конкретних об'єктів обліку, враховуючи інші вже прийняті стандарти – забезпечення узгодженості та системності у фінансовій звітності.
5. Умови визнання об'єкта обліку: стандарти встановлюють критерії і умови, за яких об'єкти обліку визнаються у фінансовій звітності.
6. Основний і альтернативний підходи щодо визнання об'єкта обліку на всіх стадіях руху: стандарти можуть містити рекомендації щодо основних і альтернативних підходів до визнання об'єктів обліку, враховуючи різні ситуації та умови.
7. Розкриття в поясненнях до звітів: стандарти можуть встановлювати вимоги щодо розкриття певної інформації у поясненнях до фінансових звітів.
8. Перехідні положення: у випадку введення нового стандарту можуть бути встановлені перехідні положення, що регулюють перехідні періоди та вимоги до звітності під час переходу.
9. Дата першого застосування стандарту: дата набуття чинності та застосовування.
10. Додатки: до стандартів можуть додаватись додатки, які містять додаткову інформацію, приклади або пояснення для кращого розуміння та застосування стандарту.

При формуванні нового стандарту звітності існує певний процес, яким займається РМСБО. Процес створення нових МСФЗ включає наступні кроки:

1. Визначення потреби. РМСБО аналізує потреби ринку та зацікавлені сторони, включаючи фінансові регулятори, бухгалтерів, аудиторів, інвесторів та інші організації. Вони визначають область, у якій потрібно розробити нові стандарти або внести зміни до існуючих.
2. Дослідження та розробка. РМСБО проводить дослідження, аналізує міжнародні практики, консультується зі зацікавленими сторонами та формує робочу групу для розробки нового стандарту. Робоча група складається з експертів з різних сфер, які працюють над розробкою конкретних пропозицій та деталей стандарту.
3. Публікація проекту. Після внутрішнього обговорення та розробки проекту МСФЗ, РМСБО публікує проект для отримання відгуків та коментарів від громадськості, зацікавлених сторін та інших зацікавлених організацій. Вони можуть висловлювати свої пропозиції, побажання або зауваження щодо проекту.
4. Оцінка впливу. РМСБО проводить оцінку впливу нового стандарту на фінансові звіти, ринок та інші зацікавлені сторони. Це включає оцінку економічних, фінансових та регуляторних наслідків.
5. Остаточна розробка та прийняття. Отриманих коментарів та відгуків МФСБ розробляє остаточну версію нового стандарту. Ця версія піддається голосуванню членів РМСБО для прийняття. Якщо більшість членів підтримує новий стандарт, він офіційно приймається і оприлюднюється.

Самі ж міжнародні стандарти фінансової звітності визначаються як набір стандартів, підходів та інтерпретацій, які застосовуються для формування фінансової звітності відповідно до загальновизнаних стандартів, які були затверджені Міжнародною радою із стандартів фінансового обліку. РМСБО керувалось Концептуальною основою фінансової звітності, яка була вперше опублікована у 1989 році та суттєво переглянута у 2018 році.

Концептуальна основа є документом, який зберігає всі основоположні пункти для обліку та звітності за МСФЗ. Вона включає в себе базові принципи, якими користуються для формування фінансової звітності. Крім того, є базою для

складання нових стандартів, сприяє гармонізації проведення обліку на підприємстві та є допоміжним документом при аудиторній оцінці чи для керівників. Звертаю вашу увагу, що сама Концептуальна основа встановлює загальні підходи та вимоги для формування стандартів та звітності за МСФЗ. Вона є основоположним документом, яким користуються для звірки при виникненні конфліктів між детекцією та правильним співвідношенням для висвітлення елементів за МСФЗ чи при проведенні процедур, які пов'язані зі створення фінансової звітності.

Для переходу до звітності, згідно з стандартів МСФЗ потрібно визначити особливості формування стандартів та звітності за ними, при цьому визначити в чому полягає особливість процесу переходу або так званої трансформації фінансової звітності.

Згідно з Концептуальною звітністю фінансової звітності, виділяють такі принципи побудови фінансової звітності, які допомагають розкрити фінансову звітність з найбільшою користю для її користувачів:

- а) превалювання формування звітності за специфічною корисною інформацією суб'єкта господарювання над «шаблонами»;
- б) стислість в описі, без надмірних повторювань, задля прозорості та зрозумілості інформації.
- с) принцип методу нарахування – компанія має визнавати доходи та витрати, коли вони зароблені або понесені, незалежно від того, коли грошові кошти отримані чи сплачені.

Таким чином, базові принципи встановлюють вимоги щодо підвищення корисності створення фінансової звітності, яка надалі покращить прийняття управлінських рішень.

Принцип нарахування вимагає від компаній визнавати доходи та витрати, коли вони зароблені або понесені, незалежно від того, коли грошові кошти отримана чи сплачена. Це означає, що дохід визнається, коли він зароблений, навіть якщо оплата ще не отримана, а витрати визнаються, коли вони понесені, навіть якщо оплата ще не здійснена.

Принцип нарахування є важливим, оскільки він гарантує, що фінансові звіти відображають результати діяльності компанії точно та справедливо. Завдяки визнанню доходів і витрат у періоді, у якому вони відбуваються, принцип нарахування забезпечує більш реалістичне уявлення про фінансовий стан компанії порівняно з обліком на касовій основі, який реєструє операції лише тоді, коли готівка отримана або сплачена. Цей метод використовують більшість компаній, особливо ті, які продають товари чи послуги в кредит або мають значні суми дебіторської чи кредиторської заборгованості.

Він зазначається у наступних пунктах МСФЗ 1 та МСБО 1:

1) Навіть якщо наступні грошові надходження та платежі відбуваються в окремому періоді, облік за методом нарахування показує вплив операцій та інших подій і обставин на економічні ресурси та вимоги суб'єкта господарювання, що звітує, у періодах, у яких ці наслідки відбуваються.

2) Інформація про економічні ресурси та претензії суб'єкта господарювання, а також зміни в цих ресурсах і претензіях протягом певного часу, є більш надійною основою для оцінки минулих і майбутніх результатів суб'єкта господарювання, ніж інформація, заснована виключно на грошових надходженнях і платежах протягом певного часу.

3) Під час оцінки фінансових результатів суб'єкта господарювання, що звітує, за певний період корисними є зміни в його економічних ресурсах і вимогах, які не є результатом безпосереднього позичання суб'єктом господарювання грошей від інвесторів або кредиторів. [3]

Одним з основоположних припущень є безперервна діяльність, визначається, як те, що не існує потреби в ліквідації або призупиненні діяльності суб'єкту господарювання. Це має бути зазначене при формуванні фінансової звітності. [3]

Дане припущення безперервної діяльності є основою для всіх стандартів, однак детальніше згадується у наступних МСФЗ:

1) У стандарті МСФЗ 1 «Подання фінансової звітності» зазначається, що керівники та фінансисти компанії мають провести аналіз підприємства з метою отримання відповіді на такі питання як: яка поточна та

прогнозована прибутковість підприємства? Який план та умови погашення заборгованості? Який прибуток мого підприємства? Дані питання є важливими з точки зору створення бухгалтерської звітності, яка має бути створена з припущенням безперервності згідно МСБО 1. Згідно оціненої інформації, за умови сумнівності застосування припущення про безперервність діяльності у примітках до фінансової звітності мають бути зазначені причини невизначеності та опис, на основі чого створено дану звітність.

- 2) МСФЗ 5 «Довгострокові активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» визначає необхідні умови, за яких певні типи інформації мають бути розкриті. Зазначаються, особливі вимоги щодо обліку активів, коли вони класифікуються як такі, що призначені для продажу чи інших подібних операцій.
- 3) МСФЗ 10 «Події після звітного періоду» описує, що за умови результати діяльності та її фінансовий стан не збігається з очікуванням, має бути переглянутий принцип безперервної діяльності. Таким чином, міжнародні практики визначають, що є обов'язковим ідентифікація та розкриття ризиків, що регулюються згідно вимог МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації». [4]

Крім того, існують якісні характеристики фінансової звітності за МСФЗ. До них відносяться:

1. Доречність – приділяється увага інформації для розкриття за умови суттєвості в прийнятті управлінських рішень, надання порівняльної інформації для оцінки та прогнозування;
 - а. суттєвість – інформація має бути достовірною, вірною та корисною для подальшого використання.
2. Правдиве подання включає три характеристики:
 - а. Повність включає опис походження, складових, ситуації, методів, оцінка вартості за конкретно обраним методом.

- b. Нейтральність – неупередженість, береться до уваги декілька поглядів, застосування обачності, використання обґрунтованих оцінок.
- c. Безпомилковість не означає ідеальну точність, однак доцільно використану форму використання оцінки чи процесу, чіткий опис, що також дозволяє уникнути безобґрунтованих рішень та методів.

3. Посилювальні якісні характеристики.

- a. Зіставність – використання тих самих методів, можливість порівняти з іншими суб'єктами, дотримання узгодженості при формуванні звітності;
- b. можливість перевірки – дозволяє досягти консенсусу різними стейкхолдерами, за допомогою правдивого та нейтрального висвітлення подій та інформації, можливість застосування прямої і не прямої перевірки;
- c. своєчасність – використання актуальних даних для будування тенденцій;
- d. зрозумілість включає використання класифікацій, викладення матеріалу лаконічно та чітко.[3]

Таким чином, основні принципи та характеристики фінансової звітності за МСФЗ формують процедуру імплементації МСФЗ на підприємстві, яка є доволі комплексною і включає в себе декілька питань, які важливо розглянути при першому впровадженні. Однак, важливо фокусуватись на тому, що є доцільним для висвітлення та вміле застосування принципів, припущень та характеристик.

Процес впровадження МСФЗ можна поділити на декілька етапів:

- 1) Оцінка впливу на бізнес: беруться до уваги, наслідки, які впливають на операційну діяльність, клієнтів, контрагентів та персонал.
- 2) Аналіз вимог МСФЗ: відбувається скрупульозний аналіз вимог встановлених стандартами МСФЗ для того, щоб сформулювати вплив на бухгалтерський облік, формування звітності за оновленою процедурою.
- 3) Планування: розглядаються часові рамки впровадження першої звітності, зокрема вибір дати першого застосування МСФЗ. Також, визначається

відповідальність за реалізацію проекту та бюджетні обмеження, оскільки перехід на МСФЗ вимагає зміни операційної бухгалтерської та звітної систем, які застосовуються на підприємстві.

4) Адаптація системи бухгалтерського обліку: огляд змін та тренування бухгалтерів щодо обліку за МСБО та інших фінансистів підприємства щодо особливостей МСБО та звітності за МСФЗ.

Основою для переходу до МСФЗ є МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». У ньому описані всі деталі щодо першого застосування та сам процес переходу, зокрема зосередимо увагу на параграфі 24, який зазначає особливості виконання вимог, які зазначені у параграфі 23 даного стандарту МСФЗ «Суб'єкт господарювання пояснює, як перехід з попередніх ЗПБО на МСФЗ вплинув на його фінансовий стан, фінансові результати і грошові потоки, відображені у звітності.» [5]

З самого початку, МСФЗ мали впровадити акціонерні відкриті підприємства, зокрема ті, що хочуть або вже проходять лістинг на біржах, зокрема у ЄС це стало обов'язковим з 2005 року. В Україні обов'язково суб'єкти господарювання мали можливість з 2012 року, однак згідно оновленому Закону України № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р в редакції 2017 року, значно збільшилась кількість підприємства, що мали перейти на МСФЗ з 2019 року, зокрема підприємства, що становлять суспільний інтерес мали обов'язково складати звітність за МСФЗ та публікувати її на веб-сайті для громадської доступності. Детальніше дане питання розглянуто у підрозділі 1.3.

Особлива увага прикута до обрання дати переходу до звітності за МСФЗ, періоди мають бути конвертовані до МСФЗ для подання порівняння в звітності та «дати кінця найпізнішого періоду, відображеного в найостанніших річній фінансовій звітності суб'єкта господарювання за попередніми ЗПБО». [5] Згідно з параграфом 24 МСФЗ 1 також виділяють такі обов'язкові пункти для імплементації: порівняння та узгодження обрахунку власного капіталу, загального сукупного прибутку за ЗПБО та МСФЗ в обраному часовому проміжку; при визнанні збитку звертається увага на умову: «якщо суб'єкт господарювання вперше

визнав або сторнував будь-які збитки від зменшення корисності при складанні свого звіту про фінансовий стан за МСФЗ на початок періоду, розкриття інформації, що вимагалось б МСБО 36 "Зменшення корисності активів"».[5, параграф 24в]

Узгодження, що надані вище, повинні надавати інформативні деталі задля коригування та визначення помилок у наданих звітах, зокрема про фінансовий стан та сукупні доходи. [7]

Беручи за основу МСФЗ 1, який надає основу для переходу до звітності за МСФЗ виділяють два способи переходу:

- за справедливою вартістю активу;
- за переоцінкою попередніх національних стандартів як передбачувана вартість, якщо переоцінка була загалом порівнянна зі справедливою вартістю або з собівартістю за МСФЗ або амортизованою вартістю, скоригованою для відображення змін в індексі цін.

Використовуючи переоцінку за справедливою вартістю, часто можна спостерігати значне збільшення балансової вартості, використовуючи відповідні кредитні коригування нерозподіленого прибутку. Крім того, у подальші роки нараховується більша вартість амортизації у компаніях, які маючи велику кількість активів.

Згідно з вище зазначеними принципами та узгодженнями МСФЗ розрізняють такі способи: трансформація на основі звітності створеної за національними стандартами чи одночасне відображення господарських операцій. Варто зазначити, що Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV визначає, що підприємства, що застосовують МСФЗ після подання першої звітності за міжнародними стандартами мають вести бухгалтерський облік згідно облікової політики МСФЗ.

В таблиці 1.1 наведено переваги та недоліки двох процедур переходу.

Таблиця 1.1.

Порівняльна таблиця переходу до МСФЗ за трансформації фінансової звітності та паралельного обліку

Характеристика	Трансформація	Паралельний облік
Зміна системи	Повне переключення на нову систему МСФЗ	Поступове впровадження МСФЗ разом зі старою системою
Витрати	Великі витрати на навчання та імплементацію нової системи	Витрати на навчання та імплементацію нової системи
Час імплементації	Може зайняти значний період часу	Можливо більш швидко впровадження
Ризики	Ризик пропуску деяких важливих елементів звітності	Ризик збільшення кількості помилок в роботі з двома системами
Об'єм роботи	Значна кількість роботи для переходу на нову систему	Менше роботи зі старою системою, але більше роботи з новою системою
Підтримка даних	Можливість втрати деяких даних під час переходу	Збереження даних в обох системах
Підготовка персоналу	Більше навчання для користувачів нової системи	Менше навчання для користувачів старої системи

Джерело: складено автором.

При першому застосуванні МСФЗ від суб'єкта господарювання вимагається подання у примітках для розкриття інформації наступних пунктів:

- початковий баланс, складений на дату переходу на МСФЗ з відповідним розкриттям інформації у примітках;
- узгодження його власного капіталу у звітності за попередніми ЗПБО з його власним капіталом за МСФЗ на дату переходу на МСФЗ та дату кінця найпізнішого періоду, відображеного в останній річній фінансовій звітності за національними стандартами;
- узгодження загального сукупного доходу за МСФЗ за найпізніший період у найостаннішій річній фінансовій звітності;

- детальне розкриття інформації для пояснення природи суттєвих коригувань, які зробили його відповідним МСФЗ;
- якщо суб'єкт господарювання скористався звільненням від ретроспективного застосування і використовує справедливую вартість як доцільну собівартість, суму цих використаних справедливих вартостей та сумарне коригування балансової вартості, зазначеної в попередні звітності;
- розкриття інформації у разі визнання збитків від зменшення корисності або їхнього сторнування у періоді, що починається з дати переходу на МСФЗ. [8]

Підсумовуючи, було розглянуто важливі аспекти впровадження МСФЗ. Була представлена історія створення МСФЗ. Однією з важливих особливостей впровадження МСФЗ є базові принципи: суттєвості та правдивого подання.

Перше застосування МСФЗ згідно МСФЗ 1 вимагає перехідного періоду та введення певних коригувань у фінансову звітність. Особливості першого застосування включають визначення дати та формату переходу: трансформації чи паралельного обліку. Цей процес може бути складним та вимагати значних зусиль з боку підприємств. Однак, усвідомлення принципів та процедур впровадження МСФЗ допомагає підприємствам забезпечити якісну та зрозумілу фінансову звітність, яка стане основою для прийняття раціональних економічних рішень.

1.2 Інформаційна спрямованість, характер та коло користувачів фінансової звітності, складеної за МСФЗ.

Інформаційна спрямованість фінансової звітності полягає в наданні фінансового стану підприємства та його фінансових результатів та іншої операційної діяльності, яка відображається на грошових потоках у вигляді, який є достовірним, структурованим та зрозумілим для великої кількості користувачів при прийнятті ними економічних чи стратегічних рішень. Характер фінансової звітності, складеної за МСФЗ, визначається основоположними принципами, а саме

суттєвість та правдиве подання, про що детальніше зазначалось у попередньому підрозділі.

Таким чином, у Концептуальній основі фінансової звітності виділяється декілька цілей аналізу фінансової звітності, при прийнятті економічних рішень:

1. «придбання, продаж або утримування інструментів власного капіталу та боргових інструментів;
2. надання або погашення кредитів або інших форм кредитування; або
3. використання права голосу для визначення дій керівництва, що впливають на використання економічних ресурсів суб'єкта господарювання, або для справляння впливу на ці дії в інший спосіб» [3, параграф 1.2].

Вище зазначені рішення напряду залежать від доходів суб'єкту та спроможності виплатити відсотки інвесторам. Для того, щоб визначити ключові показники для прийняття управлінських рішень та визначення перспектив, інвестори мають отримати наступну інформацію:

1. економічні ресурси суб'єкта господарювання, зміни та тенденції;
2. оцінити ефективність та результативність роботи управлінський персонал та керівної ради.

Важливим є відображенням наступних даних щодо економічних ресурсів, яка допоможе оцінити платоспроможність та ліквідність, відобразить зміни поточного та попереднього періодів (риса зіставності), прибуток. У висвітленні інших доходів, виключають фінансування від інвесторів чи кредиторів для зображення як можна точнішої інформації. Основним є судження щодо ефективності роботи управлінського персоналу у попередньому звітному періоді та у подальших, адже частіш за все на основі минулих рішень можливо спрогнозувати всі подальші дії та вчинки. Чималу роль відіграють примітки до фінансових звітів, адже в них розкриваються деталі статей щодо реальної фінансової спроможності, причини різкого росту чи спаду, оцінки нової бізнес діяльності, також вказують інформацію про статті, які не включені до звіту, оскільки не відповідають вимогам визнання.

Беручи до уваги вимоги, які є зазначеними у МСФЗ, зокрема МСБО 1 «Подання фінансової звітності» є обов'язковим для суб'єктів господарювання

формування консолідованої та неконсолідованої фінансової звітності. Консолідована фінансова звітність складається за умови звітування материнської та дочірніх підприємств як одного суб'єкту господарювання, неконсолідована тільки материнської. [9]

При цьому, повний комплект фінансової звітності складається з таких звітів: звіт про фінансовий стан на кінець періоду; звіт про сукупні доходи за період; звіт про зміни у власному капіталі за період; звіт про рух грошових коштів за період; примітки, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення; звіт про фінансовий стан на початок найбільш давнього порівняльного періоду, коли суб'єкт господарювання застосовує облікову політику ретроспективно або здійснює ретроспективний перерахунок статей своєї фінансової звітності, або коли він перекласифікує статті своєї фінансової звітності. Структуру і взаємозв'язок фінансової звітності наведено на рис. 1.2, де бачимо, що примітки до звітності є об'єднувальним і обов'язковим компонентом, що дозволяє інтерпретувати всі звіти.

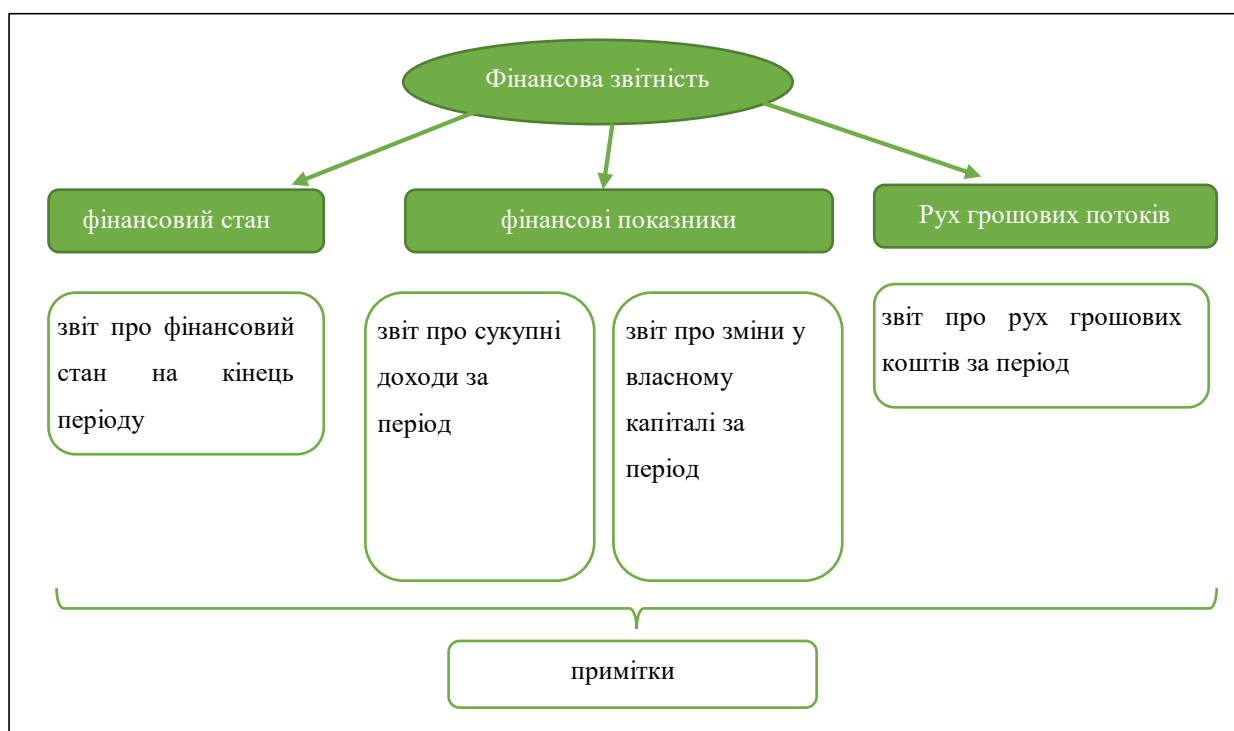

Рис. 1.2 Комплект фінансової звітності.

Джерело: Складено автором за [10].

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) регулюють звітність підприємств з метою забезпечення зрозумілості та порівнянності фінансових звітів для різних користувачів, які мають мати розуміння і вміння інтерпретувати отриману фінансову звітність. Структуру користувачів звітності за МСФЗ наведено на рис. 1.3.

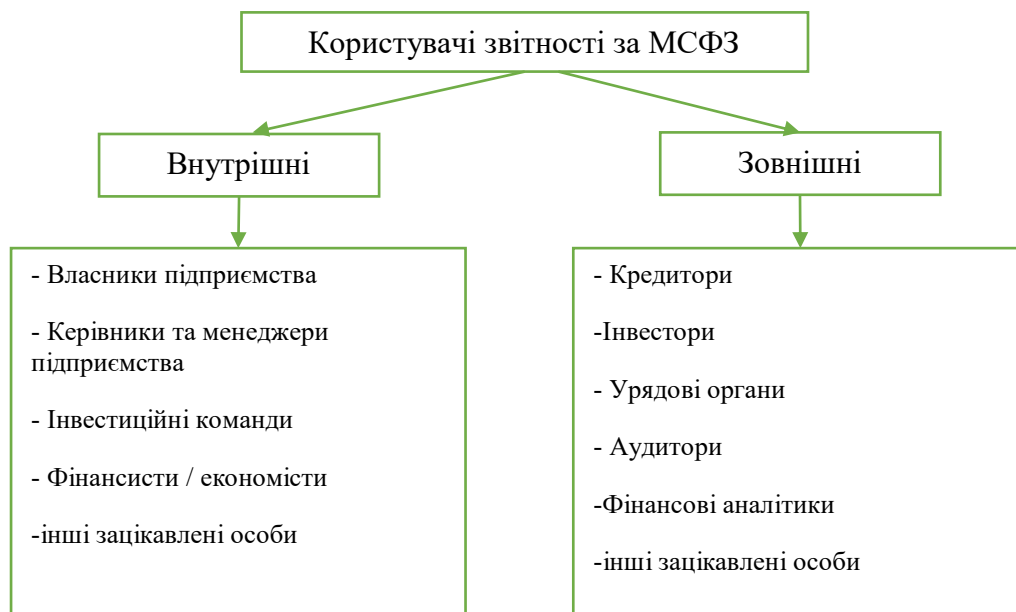

Рис. 1.3 Структура користувачів фінансової звітності.

Джерело: Складено автором.

Користувачі фінансової звітності розрізняють на внутрішніх та зовнішніх. Внутрішніми користувачами є менеджери підприємства, яким не обов'язково приділяти і отримувати значну частину інформації із загальної фінансової звітності, натомість мають доступ з внутрішніх джерел, що дозволяє розкрити більше інформації. Зовнішніми - кредитори, інвестори, урядові органи, аудитори, фінансові аналітики та інші зацікавлені сторони.

Підсумовуючи, було висвітлено важливість інформаційної спрямованості фінансової звітності, що покладається на МСФЗ. Інформаційна спрямованість означає, що фінансова звітність повинна надавати користувачам достатньо інформації для прийняття раціональних економічних рішень. МСФЗ визначають стандарти і вимоги, що забезпечують якість та зрозумілість фінансової інформації, що має велике значення для користувачів.

Значення кола користувачів фінансової звітності, складеної за МСФЗ, полягає в тому, що вона адресована різноманітним зацікавленим сторонам. Одним з ключових аспектів МСФЗ є його гармонізація з міжнародними стандартами. Це забезпечує стандартизований підхід до фінансової звітності в різних країнах і сприяє порівнянню фінансових результатів компаній. Ця гармонізація сприяє покращенню довіри користувачів до фінансової інформації, спрощує здійснення міжнародних порівняльних аналізів.

1.3 Особливості імплементації МСФЗ до *acquis communautaire* ЄС. Виклики впровадження в Україні.

Європейський союз встановлює велику кількість регуляторних обмежень та правил, які є стандартизованими для всіх країн-претендентів та учасниць. Таким чином, більшість країн вступають до Єврозони, мають спільну систему, у якій поєднують всі паспорти, валюту. Тому створення Європейською Комісією Комітету європейських регуляторів цінних паперів (Committee of European Securities Regulators – CESR) було першим кроком для імплементації схожих стандартів щодо фінансової звітності, відповідно до Правила (ЄС) N 1606/2002 Європейського Парламенту і Ради про застосування Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IAS). Особливості імплементації МСФЗ, що є зазначеними в *acquis communautaire* ЄС є різними для кожної країни-члена, оскільки кожна з них має свою власну систему правил та законів щодо фінансової звітності. Проте існує низка правил і цілей, які переслідують впровадження МСФЗ та які контролюються певними регуляторними органами. Структура відповідальних інституцій наведена на рис. 1.4, з чого можемо зробити висновок, що дана сфера є високорегульованою і кожна комітет чи група має свою сферу відповідальності на кожному з етапів упровадження.

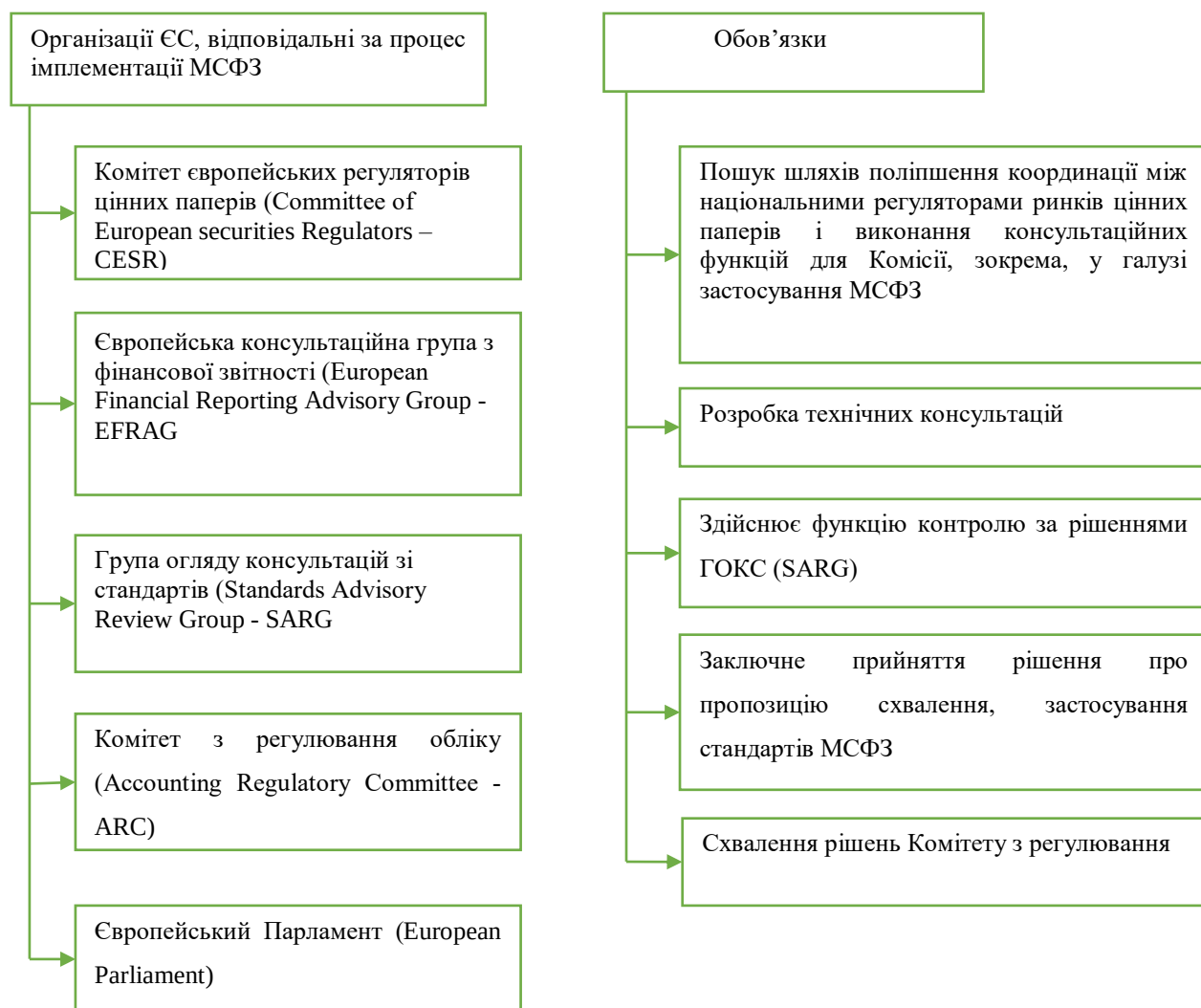

Рис. 1.4 Інституції ЄС, відповідальні за процес імплементації МСФЗ [11]

Перш за все, країни є зобов'язаними перекласти МСФЗ на мову країни та включити їх у свою систему правил та законів щодо фінансової звітності, відповідно до цього створити правові норми, що регулюють складання фінансової звітності. Важливим пунктом є забезпечення однорідності даного процесу за національними вимогами та МСФЗ. Однак, виникає доволі багато складнощів в практиках ЄС, що створюють розбіжності у подальшій імплементації на підприємствах.

Згідно з офіційного документу від фундації МСФЗ, у якому розглядається процес адаптації МСФЗ в ЄС, визначається, що Правила (ЄС) N 1606/2002 Європейського Парламенту і Ради про застосування Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IAS) формулює головне правило, яке визначає, що усі

компанії ЄС, які є зареєстрованими на біржі, повинні використовувати МСФЗ за адаптацією ЄС при складанні консолідованої фінансової звітності. Використання МСФЗ також може поширюватись на дочірні компанії матірньої компанії, яка складає свою звітність за МСФЗ та на компанії, які хочуть імплементувати МСФЗ за власним бажанням.

Процедура адаптації нових стандартів чи поправок має певний процес, у якому беруть участь регуляторні органи ЄС. Згадані вище Правила (ЄС) N 1606/2002 Європейського Парламенту і Ради про застосування Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IAS) встановлює спеціальний процес схвалення під відповідальність Європейської Комісії разом з наступними консультативними та дорадчими організаціями: Європейська консультативна група з фінансової звітності (EFRAG), незалежна організація, яка надає експертні поради Комісії, Комітет з регулювання бухгалтерського обліку (ARC), що складається з представників країн ЄС і очолюється Європейською Комісією. [12] Алгоритм прийняття нового стандарту чи правок до існуючого відображено на рис. 1.5, де бачимо як регуляторні органи взаємодіють між собою при проходженні даної процедури.

Наразі, існує 2 неприйняті правки до МСБО 1 та МСФЗ 16, однак зазначається, що існує велика ймовірність схвалення до початку впровадження згідно до РМСБО з 1.01.2024 року. [13] Важливим у процесі прийняття та схвалення нового стандарту у рамках Європейського Союзу, є те, що EFRAG проводить велику кількість опитувань, які вимірюють потенційний економічний вплив за умови його впровадження. Однак, у статті Дженіс Пратер-Кінсі, Франческо Де Лука та Хо-Тан-Фат Фан «Покращення глобальної порівнянності фінансової звітності на основі МСФЗ через глобальне правозастосування: запропонована організаційна динаміка», 2022, зазначається, що процес прийняття МСФЗ в ЄС не є ідеальним, оскільки відбуваються досить довготривалі затримки в процесі. Прикладом є МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» щодо використання «опції повної справедливої вартості» для всіх фінансових активів і зобов'язань і «хеджування бухгалтерського обліку». Також, МСФЗ 9 «Фінансові

інструменти» та внесення правок до МСФЗ 4 «Страхові контракти» набули чинності 1 січня 2018 року, але ЄС прийняли рішення про відкладення застосування МСФЗ 9 до 1 січня 2021 року. [16]

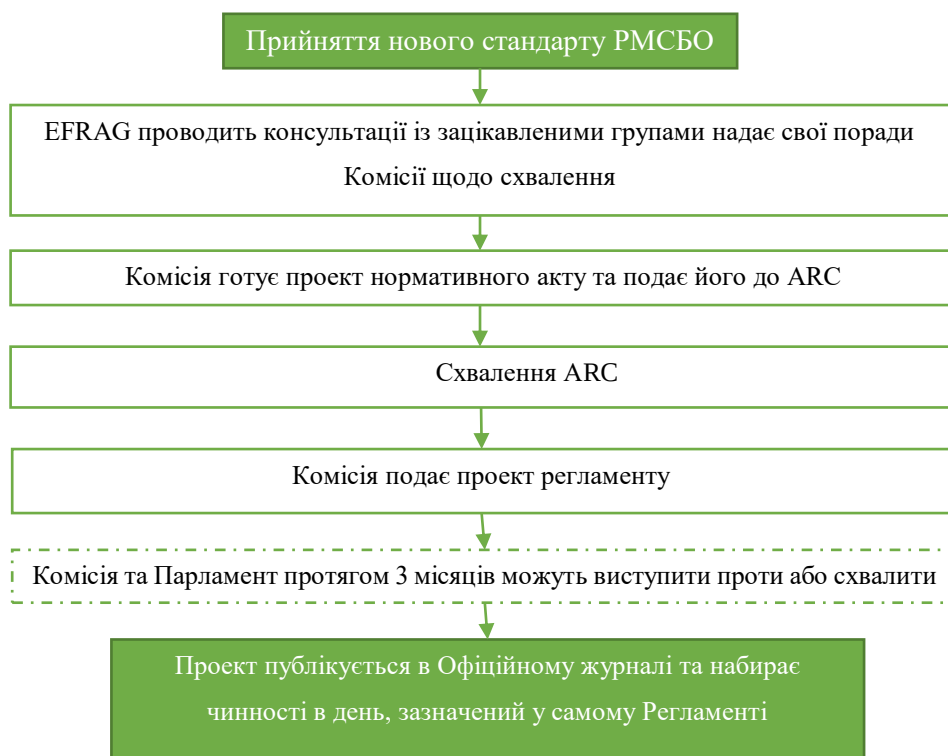

Рис. 1.5 Алгоритм внесення змін або прийняття нового стандарту МСФЗ.

Джерело: складено автором на основі [14, 15]

Згідно з дослідженням «Прийняття МСФЗ в ЄС, гармонізація бухгалтерського обліку та ефективність ринків: огляд», яке було проведене Габріеле Гуджіола у 2010 році визначається, що існують певні перепони для гармонізації бухгалтерських стандартів, що призводить до створення так званої двостандартної фінансової звітності за національними стандартами та МСФЗ.

У цьому самому дослідженні зазначається, що при аналізі звіту «GAAP Convergence 2002», автори Ларсон та Стріт відзначили, що зв'язок між податковою та фінансовою звітністю та складний характер певних МСФЗ є основними перешкодами для повної гармонізації бухгалтерського обліку [17]. Таким чином, впровадження МСФЗ до бізнес-практик, приносить як свої плюси так і мінуси, детальніших аналіз наведено на табл. 1.2.

Переваги та недоліки впровадження МСФЗ

Переваги	Недоліки
Висока якість даних для порівняння для різних міжнародних компаній.	Волатильність прибутків.
зменшують невизначеність інвесторів.	Висока вартість впровадження.
Гармонізація бухгалтерських стандартів.	Складність процесу переходу до МСФЗ.
Легкість порівняння дочірніх компаній у різних країнах.	Посилення регулятивного контролю та правозастосування.
Покращення показників балансової вартості і прибутку на одну акцію для прийняття інвестиційних рішень.	Подальші зміни до МСФЗ, приносять комплексність змін до історичних даних.
Покращений доступ до ринків капіталу та зниження вартості капіталу.	Часто негативний вплив на оподаткування за МСФЗ.
Полегшення процесу злиття на поглинання.	

Джерело: Складено автором на основі [18, 19, 20]

В Україні існують дві системи складання фінансової звітності: П(С)БО та МСФЗ. Як вже зазначалось, МСФЗ стали обов'язковим для певних суб'єктів ще з 2012 року, однак динамічно змінювалось протягом всього часу. Зокрема, протягом останніх 10 років додаючи все більше нових видів суб'єктів. Так, в редакції 2012 року Закону України № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р., обов'язковим це було для публічних акціонерних товариств, банків, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів. У 2015 році додалися кредитні союзи, певні фінансові установи, крім мікро- та малих підприємств та ті, що управляють активами. У 2018 році, було додано великі підприємства, емітентів цінних паперів, які є лістингові та суб'єкти, що беруть участь у видобутку корисних копалин. [21] Так, сформувався сучасний список суб'єктів господарювання, що мають застосовувати МСФЗ.

Згідно зі статтею 12, Закону України № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р., Міжнародні стандарти фінансової звітності мають застосовувати:

1. «підприємства, що становлять суспільний інтерес;
2. публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях;
3. материнські підприємства груп, у складі яких є підприємства, що становлять суспільний інтерес;
4. материнські підприємства великої групи, які не належать до категорії великих підприємств;
5. підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України. » [21, стаття 12]

Детальнішу структуру та ознаки класифікації суб'єктів господарювання наведено у додатку В.

Історично було декілька чинників, які зумовили перехід України до МСФЗ, серед них збільшення обсягів міжнародної торгівлі, глобалізація та процес підготовки до вступу до ЄС, одним з пунктів євроінтеграції є саме впровадження МСФЗ згідно до вимог та особливостей процесу впровадження *acquis communautaire*. Однак, зважаючи на особливості суб'єктів економічної діяльності в Україні, історичні особливості бухгалтерської системи можна визначити такі перешкоди на шляху до повного впровадження:

1) Необхідність зміни культури бізнесу. Українські компанії повинні змінити свою культуру та підвищити свідомість щодо важливості якісної та точної фінансової звітності, що відповідає вимогам МСФЗ.

2) Необхідність навчання персоналу. Бухгалтері та фінансові менеджери повинні бути навчені застосуванню МСФЗ та їх вимог, щоб забезпечити правильну інтерпретацію та виконання.

3) Відсутність національних стандартів. Україна повинна розробити національні стандарти, які відповідають МСФЗ, щоб уникнути розбіжностей та спростити процес виконання вимог.

4) Високі витрати на впровадження та підтримку. Впровадження МСФЗ може вимагати значних витрат на навчання персоналу та на придбання нових програмних засобів та технологій для збору та обробки даних.

5) Необхідність зміни законодавства. Українське законодавство повинно бути гармонізовано з МСФЗ, щоб забезпечити правильне виконання вимог та контроль за їх виконанням.

6) Неоднаковий рівень розвитку компаній. Українські компанії мають різний рівень розвитку та можуть мати різні потреби в роботі з МСФЗ, що може вплинути на швидкість та ефективність їх впровадження.

7) Необхідність врахування зміни бази оподаткування, яка безпосередньо впливає на податок на прибуток. [26]

Висновки до розділу 1

У першому розділі було розглянуто теоретичні аспекти формування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Ми розпочали з історичних причин, що призвели до створення стандартів МСБО та переходу до звітності за МСФЗ. Сучасний фонд МСФЗ відіграє важливу роль у цьому процесі, підпорядковуючи декілька структур, які безпосередньо формують нові стандарти МСФЗ (РМСБО), розробляють тлумачення (Комітет з тлумачень МСФЗ) та надають консультації.

Ми також розглянули процедуру створення та Концептуальну основу, яка є фундаментальними засадами для всіх стандартів МСФЗ. Концептуальна основа є вищим авторитетом у випадку диспутів між стандартами та має істинні положення та принципи. При підготовці фінансової звітності дуже важливо дотримуватись принципів доречності та правдивого подання, оскільки це дозволяє користувачам приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку суб'єкта господарювання.

Застосування МСФЗ має свої переваги та недоліки. Гармонізація різноманітних облікових політик призводить до численних змін та витрат. Однак імплементація МСФЗ в Європейському Союзі керується *acquis communautaire* та

відповідними директивами ЄС, а більшість стандартів адаптується до специфіки регіону, замість безумовного прийняття оригінальних стандартів.

Україна також впроваджує МСФЗ та розширює коло суб'єктів господарювання, які зобов'язані їх застосовувати. Це має багато переваг для бізнесу в Україні, зокрема покращення якості та прозорості фінансової звітності, зменшення рівня шахрайства, залучення більшої кількості прямих іноземних інвестицій та підвищення репутації на світових ринках. Це робить український бізнес більш доступним для міжнародних партнерів та сприяє його подальшому розвитку.

У підсумку, застосування МСФЗ є важливим етапом у розвитку фінансової звітності та стандартів обліку. Хоча воно може супроводжуватись складнощами та витратами, його переваги, які полягають у покращенні прозорості, залученні інвестицій та репутації, роблять його цілком виправданим і корисним для суб'єктів господарювання як в Україні, так і в ЄС.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ В УКРАЇНІ ТА ЄС.

2.1 Особливостей та ефективності імплементації МСФЗ в країнах Європейського Союзу.

Зі збільшенням процесів глобалізації та особливостей діяльності бізнесів в ЄС з'явилась потреба на висвітлення фінансової звітності у форматі, який можливо читати та інтерпретувати у всім зрозумілому форматі. Саме тому застосування МСФЗ є істотною зміною у формуванні і висвітленні звітності по всьому світу.

Специфічність національних систем, регульованих законодавством, формування фінансової звітності створює радикальні зміни при переході на МСФЗ, адже особливості та критерії, які є основою, є напрацюванням багаторічних звичаїв, традицій, характерологічних специфік економічної, політичної та соціальної складової країн.

Тому для прикладу, система, яка існує в Німеччині є досить консервативною та основним стейкхолдером визначають кредиторів та переслідування податкових цілей. На німецькому ринку існує багато суб'єктів господарювання, таких як Дойче Банк, Баєр та Нестле, які традиційно походять з низько-капіталізованих ринків, тому вони намагаються вийти на ринки з високим рівнем залучення капіталу, що і відображається у їх фінансовій звітності і часто можна помітити перебільшення доходів. Одним з пунктів, який характеризує консервативний спосіб висвітлення фінансової звітності застосування справедливої вартості: зокрема при оцінці інвестицій в нерухомість, адже вона часто оцінюється на рівні витрат або навіть нижче.

У той час, країни-представниці англо-саксонського типу економіки використовують оцінку справедливої вартості. При аналізі фінансових звітностей за Німецьким Комерційним Кодексом (НKK) до МСФЗ, варто виокремити такі

позиції, які зазнають найбільшого впливу: відкладені податки, особливості визнання доходів, процеси консолідації групи, вплив на пенсійні відрахування та базу оподаткування.

Для того, щоб розглянути особливості та зміни переходу від національних стандартів обліку та звітності до МСФЗ, оберемо одну з компаній DAX, оскільки починаючи з 2005 року, згідно з Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/843 від 30 травня 2018 року, всі компанії, які відкрито торгуються на біржі, зобов'язані перейти до МСФЗ. [27] Саме через це майже всі публічні компанії вже перейшли на МСФЗ в 2005 році. Розглянемо на прикладі німецької компанії Deutsche Telekom, яка займається телекомунікаційними послугами.

Deutsche Telekom почали трансформацію до МСФЗ в 2003 році. Рада директорів прийняла рішення про перехід ще в кінці 2002 року, щоб скоріше запустити процес переходу та переведення історичних даних. Однак, якщо переглянути більшість німецьких компаній, що почали застосовувати МСФЗ, майже всі ведуть подвійний облік на Німецькому комерційному коді на МСФЗ задля звітності до німецького уряду та податкової служби. До аналізу було взято розгляд впливу першого застосування МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» та МСФЗ 16 «Оренда», адже вони вносять зміни в основні статті звітності, як звіт сукупного доходу та фінансовий стан підприємства.

Важливо зазначати, що корпоративна структура групи є доволі комплексною і має значну кількість дочірніх підприємств, що зумовило реструктуризацію групи задля виконання цілей консолідації та звітах. Відбулось чітке розділення на дочірні групи підприємств та виділено, які з них підлягають консолідації. Починаючи з 2004 року більше уваги приділяється тому, які компанії були консолідовані та як саме це вплинуло на результати за рік. При цьому, детальніше розглядається кількість змін на основних позиціях фінансової звітності, що провокує зміни або потребу додаткових приміток, що часто впливає на об'єм фінансової звітності.

Варто зазначити, що найбільша різниця між Німецьким комерційним кодексом та МСФЗ полягає саме в базі для розрахунків податків, сюди відносить гудвіл, який не підлягає постійній амортизації, а потребує лише одноразової оцінки

зменшення корисності. Тому, починаючи з 2004 року, група перестала враховувати амортизацію гудвілу, що значно знизило втрати від зменшення корисності на 50%. Загалом порівнюючи 2003 та 2004 роки, можна відзначити позитивну тенденцію щодо впливу імплементації обліку за МСФЗ (рис. 2.1).

Звіт про сукупні доходи, у млн євро	2004	2003	+/- in %
<i>Доходи від операційної діяльності</i>	5574	4701	18.6
+ Дохід від інвестицій	846	300	182
- Позавиробничий результат	-444	550	-180.7
Операційний результат	5976	5551	7.7
неопераційний результат	444	-550	180.7
Збитки від зменшення корисності, амортизація гудвілу	-492	985	50.1
Фінансовий результат	-2485	-2878	13.7

Рис. 2.1 Звіт про сукупні доходи Deutsche Telekom [28]

Звернемо увагу на імплементацію МСФЗ 15 «Визнання доходів», який було прийнято до обов'язкового застосування в ЄС з 1.01.2018 року. Даний МСФЗ має досить сильний вплив на визнання доходів і є чудовим прикладом для оцінки змін, оскільки вимагає значного збільшення приміток до звітності, адаптації ІТ-систем до застосування нового стандарту та великої кількості переоцінок та перекласифікацій на основі існуючої бухгалтерської інформації, яка підлягає оцінці якості задля проведення вищезазначених операцій.

Застосування МСФЗ 15 відкриває можливості збільшення визнаного прибутку і на рис. 2.2 відображено структуру інструментів за допомогою яких це можливо. При чітко визначених інструментах відбувається застосування п'ятикрокової моделі визнання доходу (додаток Д), яка є наступним кроком при імплементації МСФЗ 15.

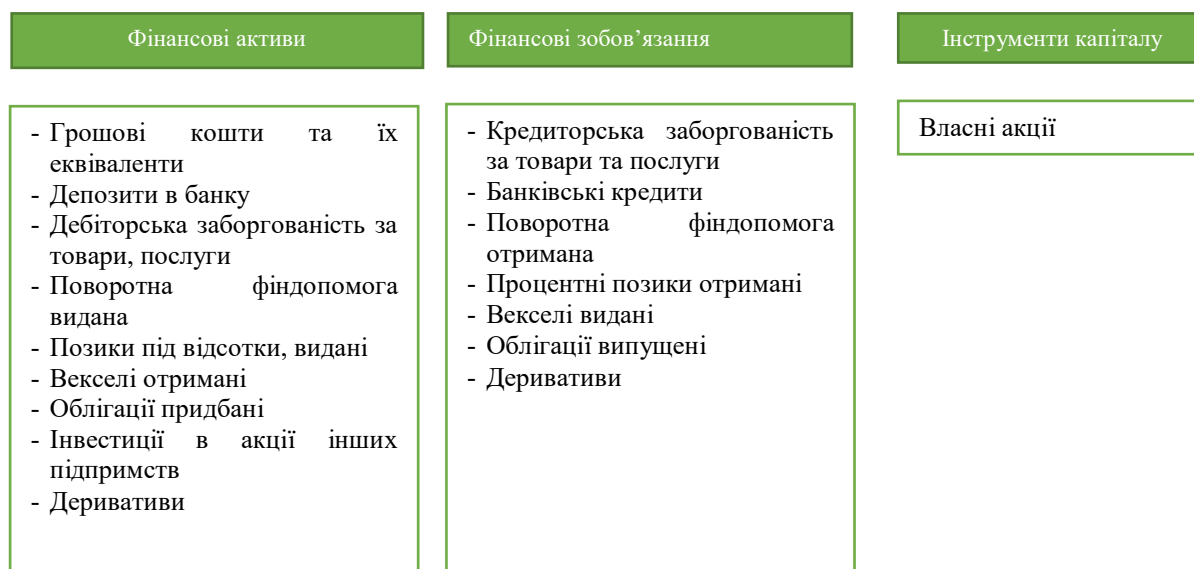

Рис. 2.2 Структура фінансових інструментів, які здійснюють вплив визнання доходів за МСФЗ 15.

Джерело: складено автором за [29]

Deutsche Telekom має дочірні підприємства в 11 країнах, 10 з них – країни ЄС. Сферами отримання доходів є не тільки телекомунікаційні послуги, але й інноваційні комп'ютерні послуги, такі як глобальні інформаційно-комунікаційні технології вирішення проблем, наприклад, автоматизація процесів чи конфігурація систем. Тож, бачимо, що сфери отримання доходів є доволі диверсифікованими, як в географічному, так і в операційному просторі, що можемо побачити на рис. 2.3. Найбільшу долю складають непок'єднані лінії місцевого сполучення, близько 38%.

Для оцінки доходів, варто зазначити, що для індустрії телекомунікацій, 1-2 % є нормальним відхиленням отримання доходів в залежності від року і за звітними даними 2018 року відбувся спад на 1.1% від попереднього звітного періоду, як наслідок, застосування МСФЗ 15 допомогло звести до майже 0 різниці і підвищити сукупні доходи майже на мільярд. При цьому, різниця в бізнес-моделях дочірніх підприємств вимагає використовувати різні способи визнання доходів і створює більш диверсифіковані надходження. Наприклад, оплата за активацію картки клієнта або інші авансові одноразові платежі клієнтом, які не визначаються як компенсація по зобов'язанню перекласифіковуються як зобов'язання за

контрактом і визнаються як дохід протягом залишкового періоду. Також, витрати на отримання клієнтського контракту (витрати за контрактом) мають бути капіталізовані та визнані протягом розрахункового періоду утримання клієнта.

Рис. 2.3. Структура бізнесу Deutsche Telekom по операційних сегментах.

Джерело: складено автором на основі [30]

При першому застосуванні МСФЗ 15 Deutsche Telekom виконав певні типи переоцінки в обсязі 4.9 млн та перекласифікації з 2017 у 2018 рік. Основні позиції, що зазнали значних змін це інші необоротні активи (зменшення на 18.2%), поточні зобов'язання (зменшення на 69.5%), зобов'язання щодо поточного податку на прибуток (зростання на 11.5%). При оцінці впливу застосованого МСФЗ, оцінимо зміни поточного 2018 року, де бачимо загальне зменшення у активах на 23.9% і на 67.9% у зобов'язаннях, що призводить до зростання загального результату прибутку групи на 10%. Чималу зміну зазнають відкладені податки на прибуток, де відбулось відхилення близько 5%. (Додаток Ж)

На рис. 2.4. зображено аналіз переходу від МСБО 18/ МСБО 11 до МСФЗ 15 та вплив на основні фінансові показники. Таким чином, прибуток від операційної діяльності, прибуток до податку на прибуток та загальний прибуток показують зріст за 2018 рік при внесенні змін.

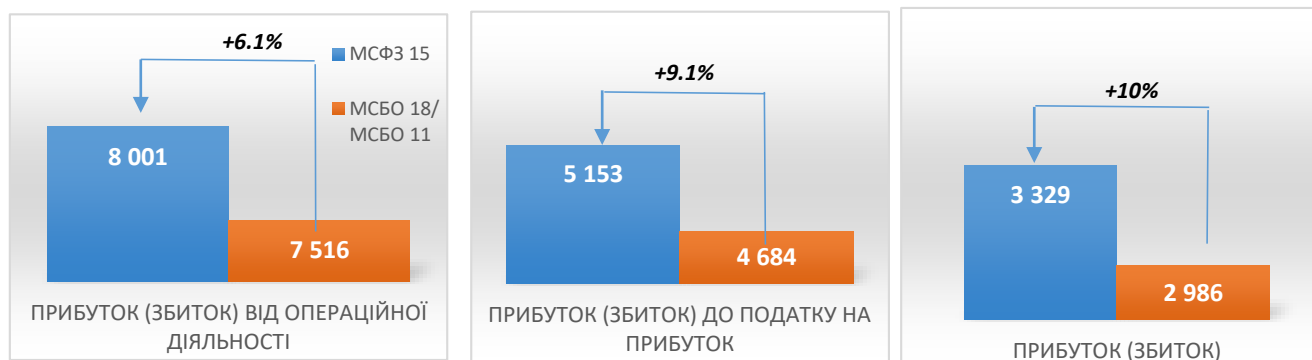

Рис. 2.4 Оцінка впливу змін МСФЗ 15 на прибуток Deutsche Telekom.

Джерело: розроблено автором на основі [30]

Вплив на ріст доходу, в основному, пов'язаний з амортизацією активів та зобов'язань за контрактом, визнаних у звіті про фінансовий стан, протягом залишкового періоду контракту в 2018 фінансовому році. Ця амортизація визнається як зменшення або збільшення доходу. Згідно з МСФЗ 15, субсидії визнаються не як витрати, а як зменшення доходів від надання послуг протягом терміну дії договору. За іншими бізнес-моделями групи дохід був збільшений за рахунок капіталізації та подальшої амортизації витрат на комісійні з продажу, попередньо визначені як витрати за контрактом, за придбаними товарами та послугами – ці витрати раніше визнавалися як ефекти зменшення доходу. Таким чином, придбані товари та послуги та витрати на персонал склали б 38,5 мільярдів євро та 16,5 мільярдів євро, відповідно, і були б вищими на 0,4 мільярда євро. Цей ефект пояснюється капіталізацією витрат на комісійні з продажу, які, згідно з МСБО 18 та МСБО 11, були б негайно визнані у прибутку чи збитку або як придбані товари та послуги (комісія дилера), або як витрати на персонал (комісія працівникам). [30]

Тобто, для Deutsche Telekom імплементація МСФЗ 15 покращила фінансові показники та допомогла мітигувати спад у визнанні доходів, нівелюючи спад у прибутку підприємства.

Іншим стандартом, яким було взято до огляду є МСФЗ 16 «Оренда», його було випущено в 2016 році і починаючи з 2019 року, він став обов'язковим для застосування, включаючи заданий перехідний період. За попередніх умов, при фінансовій оренді орендар розглядав отримання об'єкта оренди як придбання

активу, що фінансується, тоді як при операційній оренді загальні орендні витрати розподілялися рівномірно. Однак, згідно з МСФЗ 16, практично всі орендні операції тепер відображаються в балансі. Це призводить до збирання більш детальної інформації про такі операції. Стандарт чітко розрізняє договори оренди та договори надання послуг. Перші включаються в баланс, тоді як другі залишаються поза балансом, як раніше. Так, у звіті про фінансовий стан спостерігається значне зростання активів та зобов'язань. Водночас, у звіті про прибуток або збиток та інший сукупний дохід відбувається значне збільшення витрат на амортизацію та відсоткові витрати, проте витрати на оренду, яка раніше була визнана як операційна, знижуються. Тому далі детальніше буде розглянуто як саме застосування МСФЗ 16 вплинуло на фінансову звітність, враховуючи, що попередні роки були відображені як про-форма.

Перш за все, значний вплив можемо побачити в ЕВІТ (прибуток до сплати податків або відсотків), де збитки від зносу, амортизації та зменшення корисності склали 17,7 млрд євро, що є на 3,8 млрд євро більше, ніж у попередньому звітному році. Головним фактором такого значного зростання є амортизація активів у формі права користування, яку необхідно враховувати згідно з МСФЗ 16. Амортизація основних засобів та амортизація нематеріальних активів була на 0,5 мільярда євро вищою, ніж у попередньому році, оскільки в минулому році враховувалася амортизація активів за фінансовою орендою. Збитки від зменшення корисності також зросли на 0,3 мільярда євро порівняно з попереднім роком. [31]

Показник боргу зріс на 20 млрд., з яких 15.6, були ефектом від першого застосування МСФЗ 16 «Оренда», серед них 10.1 було перетворено у вільний потік грошових коштів. При переході із застосування МСБО 17 до МСФЗ 16, відбулись зміни у активах та зобов'язаннях у даному розмірі, що вплинуло на показники ЕВІТ та відкладені податкові зобов'язання у розмірі 1 млн євро, що призвело до зростання нерозподіленого прибутку на 0.3 млрд. Також, у звіті про рух грошових коштів відображається зміна на 22% росту в статті «Знос, амортизація та збитки від зменшення корисності».

На рис. 2.5, можемо побачити, що такі категорії як орендні зобов'язання та активи у формі права користування було оцінено вперше, що відносно зрівняли активи та зобов'язання, однак відстрочені податкові активи зросли і принесли зростання рентабельності (EBIT) для Deutsche Telekom.

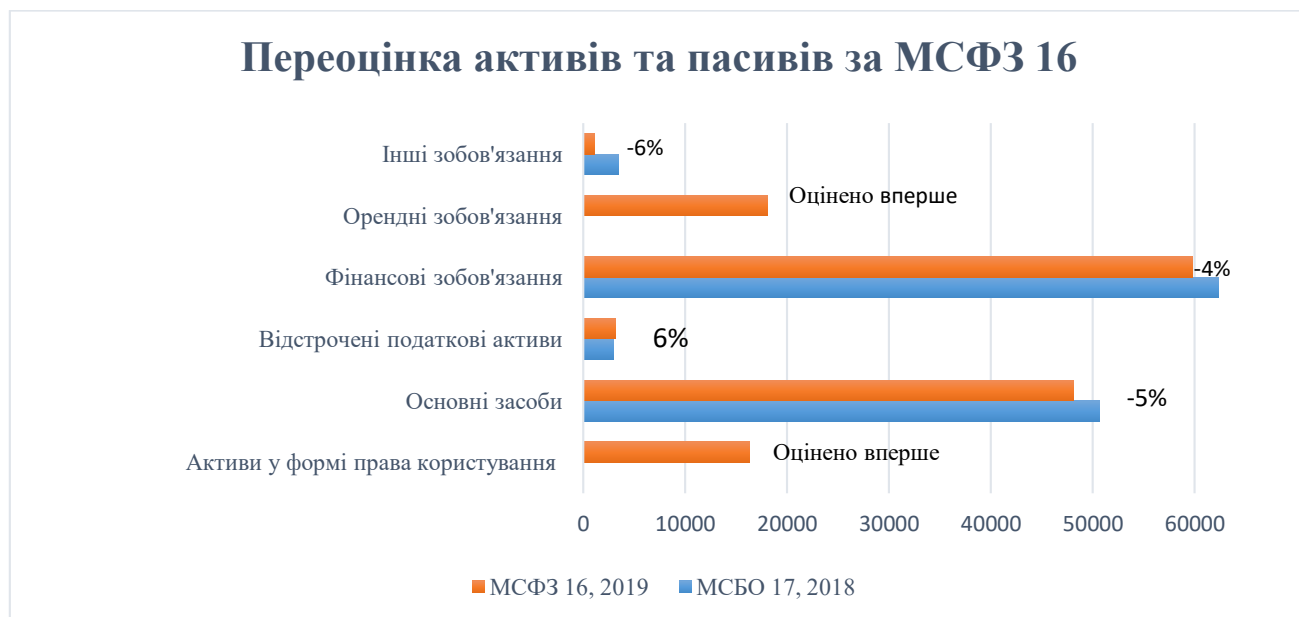

Рис. 2.5 Переоцінка активів та пасивів за МСФЗ 16

Джерело: розроблено автором на основі [31]

Deutsche Telekom у звіті 2018 року навів очікуванні ключові фінансові показники ефективності, на рис. 2.6, можемо побачити, що у більшості випадків показники, з коригуванням на МСФЗ 16, перевищують очікувані показники.

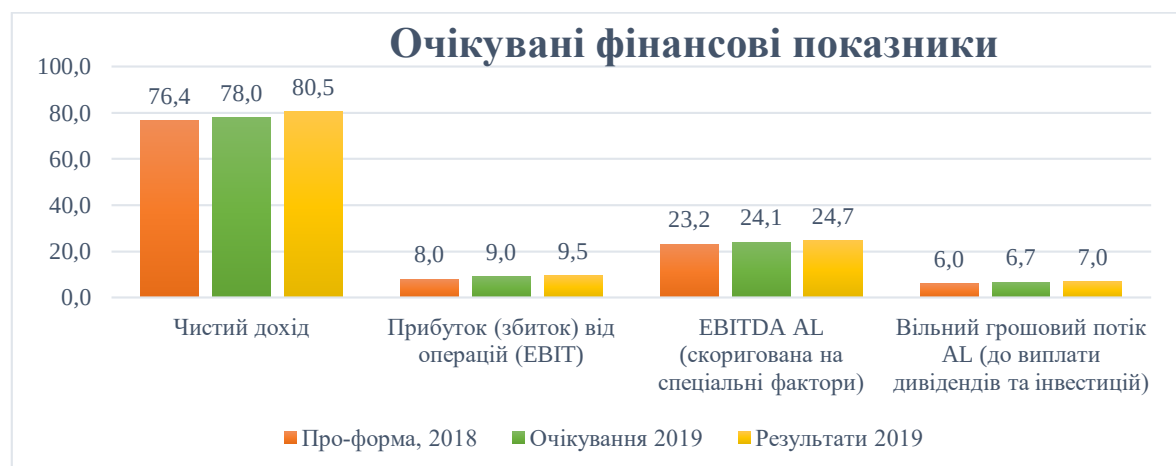

Рис. 2.6 Аналіз очікуваних фінансових показників та результатів 2019 рік

Джерело: розроблено автором на основі [31]

Щодо порівняння прибутковості групи у порівнянні 2018 до 2019 років (рис. 2.7), бачимо зростання у EBITDA після оренди (ПО) та з урахуванням особливих факторів, тобто застосування МСФЗ 16. Незважаючи на збільшення суми зобов'язань підвищення зобов'язаностей, які частково урівнялись збільшенням суми активів, результатом стало збільшення показників результату у вищій прибутковості підприємства. Однак, варто зазначити, що перекласифікація оренди знизилася EBITDA на 3 млн. Також, загальне при порівнянні 2018 та 2019 років, спостерігаємо загальне зростання майже на 20%.

Рис. 2.7. Показники рентабельності Deutsche Telekom за 2018 та 2019 роки

Джерело: розроблено автором на основі [30, 31]

Тобто, підсумовуючи можна сказати, що перше застосування МСФЗ є доволі плавним процесом, однак затратним, адже для переходу дається період у, приблизно, 2 роки, який допомагає перекласифікувати та оцінити фінансову звітність, що робить загальний, тобто за кожним МСФЗ, розгляд складним для оцінки. Було помічено зниження інших необоротних активів та поточних зобов'язань, а також зростання зобов'язань щодо поточного податку на прибуток.

Впровадження МСФЗ також вплинуло на прибуток до сплати податків (EBIT) та відкладені податкові активи. Тому взяті для розгляду МСФЗ 15 та 16 стали прикладом для оцінки переваг та недоліків впровадження, адже вони вважаються одними з найбільш комплексних для класифікацій. Застосування МСФЗ 15 для розглянутого підприємства “Deutsche Telekom” стало чудовою нагодою для покращення показників доходу підприємства, які були нижче, ніж очікувано, що

призвело до позитивних наслідків. У той же час, впровадження МСФЗ 16 роком пізніше призвело до погіршення показників ЕВІТ, зокрема значне зростання амортизації основних засобів та нематеріальних активів. Це також вплинуло на переоцінку та зростання збитків від зменшення корисності. Таким чином, показник ЕВІТДА знизилась після перекласифікації оренди.

2.2 Особливості першого застосування МСФЗ у бізнес-практиках в ЄС.

Сфера перероблюваної енергії є ключовим компонентом сучасного енергетичного комплексу. Ця галузь сприяє зменшенню використання традиційних, вуглецевих палив, а також має позитивний вплив на довкілля шляхом зменшення викидів парникових газів, чим долучається до розвитку Цілей Сталого Розвитку. Застосування МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності) може покращити фінансову прозорість та визначеність у цій галузі, сприяючи привабливості для інвесторів та сприяючи розвитку нових проектів інфраструктури відновлювальної енергетики.

Умовне підприємство ТОВ «Бета», яке визначає можливості для інвестування в активи відновлюваної енергетики (парки сонячної та вітрової енергії) і надає кілька послуг, як-от придбання проектів, розвиток і управління базовими активами, було взято як приклад вивчення першого застосування МСФЗ. Дане підприємство генерує комісію через угоди про надання послуг на рівні активів і фондів через увесь ланцюжок створення вартості. Головний офіс знаходиться в Німеччині, тобто консолідована фінансова звітність складається за Німецьким Комерційним Кодексом. Особливість діяльності полягає у розробці проектів через надання декількох видів послуг для створення та інвестування у активи відновлюваної енергії: моніторинг, розробка, формування та структурування, РРА для проектів відновлюваної енергії, що створює особливі умови для розгляду першого застосування та впливу переходу до МСФЗ, адже суб'єкт постачає

послуги, а не товари як більшість підприємств. Підприємство, почало перехід до МСФЗ у 2021 році, при цьому обравши дату переходу МСФЗ 01.01.2019 року. Саме тому, у звітах, що визначають вплив на бухгалтерських облік та звітність для першого застосування МСФЗ, визначається вплив наступних МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами», МСФЗ 16 «Оренда», МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність», МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості».

Під час аналізу суб'єкту господарювання, велику долю уваги приділяється до для дефініції послуг, які постачає «Бета», та визначає які методи обліку відповідно до кожного МСФЗ варто застосовувати, що висвітлити дані та інформацію як можна доцільніше та інформативно.

Детальніше, розглянемо МСФЗ 10, 15 та 16, їх вплив на рентабельність суб'єкту господарювання, оскільки визнання доходів від наданих послуг та проектів є одним з головних чинників, що впливають на інвестиційні показники та привабливість підприємства при прийнятті управлінських рішень.

Важливим пунктом у всіх звітах, що визначають вплив на бухгалтерський облік та звітність (Accounting Impact Papers) є чітке визначення діяльності та всіх послуг, що надає ТОВ «Бета» та потенційно може зумовити зміни та відхилення від традиційного підходу і застосування стандартів МСФЗ. Для розгляду МСФЗ 15, варто визначити структуру отримання доходу від консолідованих підприємств, що визначається за МСФЗ 10.

МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність» було застосовано компанією «Бета» при переході до МСФЗ було проаналізовано консолідацію компаній, що не мають акцій «Бета» або її дочірніх компаній, але з якими, однак, існують певні ділові відносини. Зокрема, це включає консолідацію компаній спеціального призначення, які володіють реальними активами (особливо відновлюваними електростанціями, такими як сонячні або вітрові парки) та/або їхніми прямими чи опосередкованими материнськими організаціями.

МСФЗ 10 встановлює єдину модель контролю, яка застосовується до всіх типів суб'єктів господарювання. Це також включає «структуровані суб'єкти господарювання», тобто суб'єкти господарювання, які були розроблені таким

чином, що право голосу (voting rights) або подібні права не є домінуючим фактором у вирішенні питання про контроль над суб'єктом господарювання, наприклад, коли будь-які права голосу пов'язані лише з адміністративними завданнями, а відповідною діяльністю керує засоби договірних домовленостей. Як правило, компанії спеціального призначення відповідають цьому визначенню.

Аналіз виконується згідно з визначенням «контролю» в МСФЗ 10 і складається з п'яти кроків:

1. Визначення сфери об'єктів, що підлягають аналізу
2. Визначення відповідних видів діяльності
3. Оцінка того, чи має інвестор повноваження приймати рішення щодо відповідної діяльності
4. Оцінка того, чи піддається інвестору змінна прибутковість або чи він має право на неї
5. Оцініть, чи існує зв'язок між потужністю та прибутком

Розглянемо виконання всіх етапів на прикладі одного з проектів парку – «Берн» сонячної енергії, що має інвестора «Гамма» – акціонерного партнера. В основі цього проекту є 4 компанії спеціального призначення (SPV), що утримують 100% прав на проекти та всі активи, що стосуються всіх сонячних електростанцій, які оперують в рамках даного проекту. Проекти парку «Берн» в основному фінансуються фондом, яким керує «Бета». Холдинговою компанією компаній спеціального призначення є «Номер 7», яка отримує проміжне фінансування у формі облігацій на пред'явник з трьох інституцій, дві з яких є керованими «Бета». Схематичне зображення взаємозв'язків зображено на рис. 2.8.

Рис. 2.8 Визначення сфери об'єктів суб'єкту «Бета», що аналізуються за МСФЗ 10

Джерело: складено автором

Переходимо до кроку 2, визначення відповідної діяльності полягає впливі на прибутки об'єкта інвестування. На етапі розробки та будівництва (до дати комерційної експлуатації) інвестиційні проекти не приносять грошової прибутковості. Прибуток від інвестицій буде досягнутий у вигляді доходу від продажу. До дати комерційної експлуатації інвестор буде отримувати прибуток через збільшення вартості, що досягається за рахунок низьких витрат на будівництво, вигідного фінансування та вигідної довгострокової угоди про закупівлю електроенергії на період після дати комерційної експлуатації. Таким чином, дії щодо доступу до місцевої електромережі та прийняття рішення щодо партнера РРА (угоди про купівлю-продаж електроенергії) є відповідними видами діяльності, які впливають на вартість проекту і, таким чином, на доходи від продажу.

Крім того, збільшення ефективності, наприклад, через розвиток, як планування парку та дизайн модулів, а також через будівництво, як компетенція будівельної компанії, впливає на збільшення вартості. Тому вибір партнера з ЕРС

(інжиніринг, закупівлі та будівництво) є ще одним основним видом діяльності. Досягнення повністю дозволеного статусу є ключовим фактором цінності в проектах відновлюваної енергетики.

Усі ці дії впливають на вартість проекту і, отже, на доходи від продажу активу. На стадії експлуатації, після завершення розробки та будівництва, а власнику акцій продано компанію спеціального призначення, а об'єкт інвестування починає виробляти електроенергію і, завдяки цьому, отримувати грошові прибутки.

Перейдемо до наступного кроку 3. У рамках проекту «Бета» не володіє акціями компанії спеціального призначення (SPV) та його материнських компаній. Власник акцій – інвестор – має 100% акцій SPV з 10 000 євро. Таким чином, повноваження випливають не з прав акціонерів, а можуть виникати з договірних угод SPV або інших договірних угод. Однак, «Бета» і дві дочірні компанії мають кол-опціон на придбання 100% акцій даного проекту за ціною виконання 11 960 євро. Кол-опціон можна використати в будь-який час до 31 грудня 2024 року.

Під час оцінки того, чи має «Бета» контроль над холдинговою компанією, необхідно враховувати наявні кол-опціон. В табл. 2.1 наведені загальні фактори, які слід враховувати під час оцінки того, чи є варіант суттєвим.

Таблиця 2.1

Фактори оцінки істотності потенційних прав голосу при отриманні кол-опціону

Оцінка	Несуттєва	Залежить від фактів та обставин	Суттєва
Ціна виконання	Опціон «поза гроші» (“deeply-out-of-the-money”)	Опціон «біля грошей» або за справедливою вартістю	Опціон «у грошах» (“in the money”)
Фінансова спроможність для оцінки	Власник не має фінансових можливостей	Власник повинен був би залучити фінансування	Власник має готівку або фінансування, яке є в наявності
Період оцінки	Не є предметом оцінки	Оцінка перед прийняттям рішень	Поточна оцінка

Джерело: складено автором.

Використовуючи загальні фактори, які слід враховувати під час оцінки того, чи є варіант суттєвими, можемо зробити висновок, що кол-опціон на придбання акцій холдингової компанії «Номер 7» та його дочірніх компаній здійснюється без грошей на основі оцінки, розрахованої таким чином:

Ціна опціону, визначена в контракті, становить 1000 євро (= 0,1 євро/акцію x 10 000 акцій). Виходячи з цієї оцінки, внутрішня вартість опціону не є суттєвою, тому опціон колл не в грошах. Якщо кол-опціон — «у грошах», «біля грошей» або «поза гроші», це не помітно з ціни опціону та може змінюватися з часом (реальні активи, що будуються, зазвичай досягають максимального вартість на дату завершення). Незважаючи на це, «Бета» має фінансову можливість реалізувати кол-опціон, і наразі його можна виконати до дати закінчення терміну дії (31 грудня 2024 року). У результаті «Бета» може мати владу над відповідною діяльністю «Номер 7» та його дочірніх компаній ще до того, як фактично реалізує опціон колл, завдяки можливості взяти на себе управління в будь-який час. Принаймні, реалізувавши опціон колл, «Бета» стане акціонером і, отже, отримає владу.

Опціон продавця не впливає на консолідацію, оскільки опціон колл можливий лише після закінчення періоду експлуатації сонячного парку (30 років після дати комерційної експлуатації).

При оцінці кроку 4, варто зазначити, що через угоди про надання послуг «Бета» отримує лише фіксовані доходи. Вона піддається лише ризику невиконання зобов'язань, оскільки етапи платежів можуть бути не досягнуті. «Гамма» як інвестор отримує залишкову суму від доходів від продажу та витрат на проект. Крім того, отримує відсотки від облігацій на пред'явника, оскільки володіє 100% акцій одного з проектів. Таким чином, «Гамма» є стороною, яка переважно піддається впливу змінних доходів. Однак у разі виконання кол-опціону на придбання акцій «Номер 7», «Бета» отримає позицію, якою зараз володіє «Гамма».

У кроці 5, виявляємо, що за умови якщо «Бета» реалізує опціон колл, вона отримає всі змінні доходи від компаній спеціального призначення і матиме право контролювати «Номер 7». Оскільки, консолідація підтримується завдяки контролю, проект буде в консолідованій звітності «Бета» за МСФЗ.

Таким чином, ми розглянули виявлення наявності «контролю» материнської компанії над дочірніми підприємства та вплив факторів кол-опціону, який формує подальше отримання доходів від проектів, якими займається «Бета».

Розглянемо визнання доходу проектів «Берн» згідно з МСФЗ 15 «Дохід за контрактами з клієнтами», що базується на принципах і, як концептуальна основа, містить універсальні (тобто міжгалузеві) основні принципи щодо термінів і суми визнання доходу.

Згідно з МСФЗ 15.39 і далі, прогрес у виконанні зобов'язань щодо виконання щодо доходу, визнаного з часом, має визначатися за допомогою методу (на основі вхідних або вихідних даних), який точно відображає результати діяльності суб'єкта господарювання щодо передачі контролю над товарами чи послугами, обіцяними клієнту. (тобто виконання зобов'язань суб'єкта господарювання щодо виконання).

Рис. 2.9 підсумовує, як визначається тип визнання доходу відповідно до МСФЗ 15.

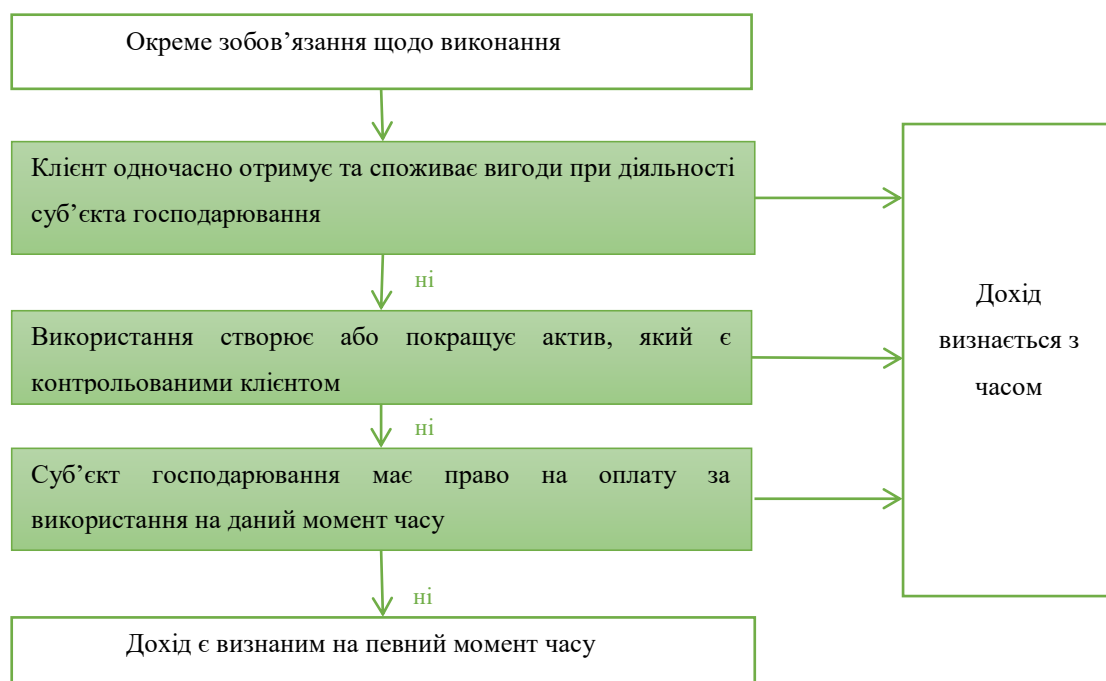

Рис. 2.9 Алгоритм визначення типу визнання доходу

Джерело: розроблено автором за [29]

Якщо жоден із трьох вищезгаданих критеріїв для визнання доходу протягом певного часу не виконується, дохід, розподілений на зобов'язання щодо виконання, слід визнавати в певний момент часу. Щоб визначити момент часу, коли клієнт отримує контроль над активом, суб'єкт господарювання повинен враховувати принаймні такі показники згідно з МСФЗ 15.38:

Суб'єкт господарювання має поточне право на оплату активу.

- a) Суб'єкт господарювання передав юридичне право власності на актив клієнту.
- b) Суб'єкт господарювання передав фізичне володіння активом клієнту.
- c) Клієнт має значні ризики та винагороди від власності на актив.
- d) Клієнт прийняв актив.

Важливим є визначення, що ціна угоди впливає з договірної угоди для подальших оцінок. Характер, час і сума винагороди, обіцяної клієнтом, впливають на оцінку ціни угоди. Визначаючи ціну операції, суб'єкт господарювання повинен враховувати вплив усього наведеного нижче відповідно до МСФЗ 15.48:

- (a) змінна компенсація;
- (b) обмеження оцінок змінної компенсації;
- (c) існування значного компоненту фінансування в контракті;
- (d) безготівкова винагорода; і
- (e) компенсація, що підлягає сплаті клієнту.

Суму змінної винагороди слід оцінювати за «очікуваною вартістю» (МСФЗ 15.53 а) або «найімовірнішою сумою» (МСФЗ 15.53б) щодо найкращого методу для суб'єкту господарювання «Бета». Обраний метод має застосовуватися протягом усього терміну дії договору.

Метод очікуваного значення, за якого очікувана вартість — це сума зважених за ймовірністю сум у діапазоні можливих сум компенсації. Чим більше контрактів одного типу, тим більша ймовірність того, що очікувана вартість є відповідною оцінкою.

Метод найімовірнішої суми, за якого найімовірніша сума — це єдина найбільш ймовірна сума в діапазоні можливих сум компенсації. Найвірогідніша

сума може бути відповідною оцінкою суми змінної винагороди, якщо контракт має лише двійкові результати (контрактний штраф або відсутність контрактного штрафу).

Обмеження: суб'єкт господарювання включає в ціну операції частину або всю суму змінної винагороди, оцінену згідно з МСФЗ 15.53, лише в тій мірі, в якій існує висока ймовірність того, що суттєве сторнування суми кумулятивного визнаного доходу не відбудеться, якщо пов'язана невизначеність зі змінним розглядом згодом вирішується.

У зв'язку з відповідними типами контрактів на рівні активів слід зазначити, що «клієнти» у значенні МСФЗ 15.6 — це компанії, які беруть участь у придбанні, розробці, будівництві та подальшій експлуатації та продажу реальних активів (проектів вітрової та сонячної енергії) які користуються послугами спеціалістів «Бета» у відповідних галузях. Таким чином, критерії клієнта щодо МСФЗ 15.6 виконуються.

Критерії клієнта не виконуються, якщо холдингова компанія активів консолідується суб'єктом господарювання «Бета». Що стосується консолідованих холдингових компаній активів, «Бета» надає внутрішньофірмові послуги, і всі внутрішньофірмові доходи мають бути виключені для консолідованих рахунків групи.

Основаючись на попередньому аналізі теоретичних аспектів щодо особливостей ТОВ «Бета», проведено аналіз одного з проектів парку сонячної енергії – «Берн». Плата за надання послуг структуризації та створення даного проекту підлягає сплаті двома частинами: 30% на дату виконання першого етапу та 70% на дату виконання другого етапу договору купівлі-продажу частки.

Дохід від моніторингу розробки (послуга, що надає «Бета») буде визнаватися рівномірно на етапі розробки для кожного підпроєкту. Загалом, фаза розробки розпочалась у квітні 2021 року та закінчується стадією «готове до будівництва» у березні 2024 року. Щодо моніторингу будівництва, дохід буде визнаватися рівномірно на етапі будівництва для кожного підпроєкту.

Доходи від послуги розробки першого та другого рівнів будуть визнаватися з часом на рівномірній основі з дати підписання в квітні 2021 року до готове до будівництва у листопаді 2023 року. Що стосується як моніторингу, так і обох послуг розробки, комісія за успіх у розмірі 10% після завершення дата розподіляється протягом контрактного періоду, оскільки «Бета» не надає послуги до дати комерційної експлуатації, яка скоріш за все буде досягнута. На рис. 2.10 можемо побачити неоднорідність визнання доходу, виставлення рахунків, при чому за МСФЗ 15 можемо побачити, що на самому початку розробки проекту спостерігаємо значний рівень визнання доходу, який з часом стрімко падає, а підвищення спостерігаються лише за досягнення основний пунктів розробки проекту, таких як готове до будівництва чи дата комерційної експлуатації.

Рис. 2.10 Модель визнання доходу

Джерело: розроблено автором.

На рис. 2.11 відображено різницю між визнанням доходів за НКК та МСФЗ, що візуалізує різницю у результатах фінансової звітності за МСФЗ та НКК, при цьому, визначена різниця складає майже 15 млн при початку роботи над проектом.

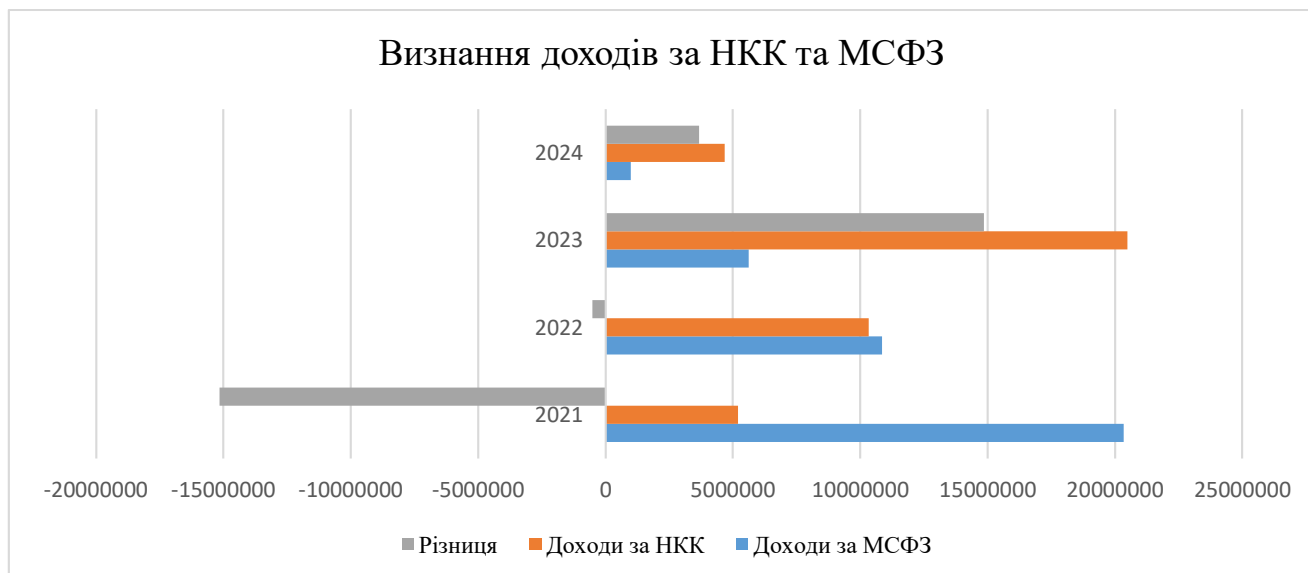

Рис. 2.11 Визнання доходів за НКК та МСФЗ

Джерело: розроблено автором.

Кожен документ, який було створено для оцінки впливу на бухгалтерський облік та звітність має розділ, у якому описуються вимоги щодо приміток до фінансової звітності. При цьому, вплив вимог щодо розкриття інформації відповідно до МСФЗ 15 на фінансову звітність можна розділити на три категорії:

1) Категорія 1 – розкриття якісної інформації – є розкриттям невеликої складності, які мають розкриватись у примітках до річної звітності (застосовані методи, очікувана кількість, головні моменти змін).

2) Категорія 2 – розкриття кількісної інформації – є розкриттям середньої складності, мають розкриватись щокварталу (об'єм визнаних доходів за контрактами, збитки від зменшення корисності).

3) Категорія 3 – розкриття кількісної інформації – є розкриттям високої складності, частково мають розкриватись щокварталу (джерело, час, кількість, вплив на грошовий потік, розділення на сегменти доходів) та щорічно.

Іншим розглянутим МСФЗ став МСФЗ 16, який встановлює принципи визнання, оцінки, представлення та розкриття інформації про оренду (МСФЗ 16.1).

При першому застосуванні МСФЗ, «Бета» вирішила застосувати такі варіанти облікової політики:

- Бета вибрала для всіх договорів оренди, щоб на дату переходу (1 січня 2019 р.) балансова вартість права користування активу дорівнювала зобов'язанню

з оренди, скоригованому на суму будь-яких попередньо сплачених або нарахованих орендних платежів, пов'язаних із цією орендою, визнаних у звіті фінансового стану безпосередньо перед датою початкового звернення (простий підхід) відповідно до МСФЗ 16.

- Компанія «Бета» вирішила не розділяти кілька об'єктів, якщо ціни комбіновані. Розділення буде здійснено, лише якщо очікуються різні умови оренди та різниця в ціні.

На основі використовуваних будівельних, автомобільних та ІТ-контрактів впровадження МСФЗ 16 призводить до отримання активу у вигляді права користування в розмірі 19 989 тисяч євро та відповідного зобов'язання з оренди в розмірі 16275 тисячі євро станом на 1 січня 2019 року. Розділення на різні класи активів і оцінка станом на 31 грудня 2019 року та 31 грудня 2020 року відображено на таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Оцінка класів активів станом на 31 грудня 2019 року та 31 грудня 2020 року

(в євро, тис.)	Будівлі	Машини	ІТ	Земля (право користування)	Сума
Станом на 1 січня 2019 р	10,234	240	64	7,474	18,012
Доповнення	922	399	35	-	1,356
Витрати на амортизацію	-2,245	-273	-30	-575	-3,123
Курсові різниці	30	0	0	-	30
Станом на 31 грудня 2019 р	8,941	366	69	6,899	16,275
Доповнення	7,678	323	57	-	8,058
Витрати на амортизацію	-3,367	-340	-40	-575	-4,322
Курсові різниці	-22	1	-1	-	-22
Станом на 31 грудня 2020 р	13,230	350	85	6,324	19,989

Джерело: розроблено автором

Як наслідок, облік оренди відповідно до МСФЗ 16 впливає на ключові показники порівняно з НКК, де припускається, що платежі дорівнюють витратам, відображено на таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Ключові фінансові показники ТОВ «Бета» за 2019 та 2020 роки

(в євро, тис.)	2019	2020
EBITDA	2,800	3,584
Амортизація	-3,156	-4,523
EBIT	-128	-740
Інтерес	-530	-571
Чистий прибуток	-658	-1,311

Джерело: розроблено автором

Варто зазначити, що собівартість активів у формі права користування включає суму визнаних орендних зобов'язань, понесені початкові прямі витрати та орендні платежі, сплачені на дату початку або до дати початку оренди, мінус будь-які отримані орендні стимули.

Активи, що належать до права користування, амортизуються прямолінійним методом протягом меншого з двох періодів: терміну оренди та очікуваного строку корисного використання активів. Якщо право власності на орендований актив переходить до «Бета» наприкінці терміну оренди або вартість відображає реалізацію права на купівлю, амортизація розраховується з використанням очікуваного терміну корисного використання активу. Активи на правах користування також підлягають знеціненню.

Зрештою, МСФЗ 16 доволі сильно впливає на звіт про фінансовий стан підприємства та розрахунок податків.

Маючи досить великі активи через збільшення вартості амортизаційних відрахувань та загальний перерахунок власного капіталу підприємства. Тому для подальшої оцінки варто окремо розглядати МСФЗ 13 та МСБО 36. Маючи дані перерахунки, ймовірний перерахунок податків, який повністю може змінити поточну ситуацію підприємства.

2.3 Імплементация МСФЗ в Україні відносно об'єктів застосування та особливостей формування фінансової звітності відповідно до МСФЗ під час воєнного стану.

Повномасштабне вторгнення значно вплинуло на будь-яку бізнес діяльність в Україні, що запустило величезну кількість змін в фінансовій системі: фіксована ставка валюти, значний ріст інфляції. Це значно відображається на фінансовій звітності суб'єктів господарювання, адже більша увага звертається на оцінку справедливої вартості, хеджування, впливає на контактні угоди та збільшує вимоги до розкриття фінансової звітності.

Так, Національний банк України постановою Правління НБУ від 7 березня 2022 р. № 41 «Про порядок складання та подання банками фінансової звітності в умовах воєнного стану» вніс певні зміни щодо порядку складання та подання звітності банками в умовах воєнного стану.

Воєнний стан значно впливає на умови подання фінансової звітності, оскільки Закон України від 29.11.2022 № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» визначає, що протягом трьох місяців після закінчення чи відміни воєнного стану або стану війни суб'єкти господарювання, який є зобов'язаними подати фінансову та аудиторську звітність, мають надати її відповідно до норм чинного законодавства за весь період неподання звітності чи обов'язку подати потрібні документи. Однак до них не буде застосовуватись адміністративна чи кримінальна відповідальність за невчасне подання чи неподання під час воєнного стану та протягом трьох місяців після його завершення. [32]

Однак постанова НБУ визначає, що

- 1) Банки мають продовжити розробку і складання фінансової звітності та консолідованої річної звітності за 2021 рік після закінчення або скасування воєнного стану;

- 2) Банки надають свою річну фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за 2021 рік разом з аудиторським звітом на своєму веб-сайті. Ці звіти складені на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і представлені у єдиному електронному форматі, відповідно до таксономії фінансової звітності. Подання цих звітів відбувається до центру збору фінансової звітності, операційне управління яким здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. [32]

Протягом дії воєнного стану та трьох місяців після його закінчення, Національний банк не застосовує жодних санкцій до банків, які порушують строки подання річної фінансової звітності та консолідованої річної фінансової звітності за 2021 рік, разом з аудиторським звітом, а також проміжної фінансової звітності та консолідованої проміжної фінансової звітності за перший квартал 2022 року.

Однак, весь податковий облік і фінансова звітність має формуватись протягом всього часу відповідно до визначених державою стандартів. Щодо звітності за 2022 рік, у дію ввійшов закон «Про офіційну статистику», який передбачає подання статистичної та фінансової звітності у електронному форматі.

Крім того, змінились умови оподаткування на період дії воєнного стану. 15 березня 2022 року Верховна Рада України було прийнято Закон України № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», відповідно до якого було запроваджено:

- Звільнення від оплати податку на додану вартість (ПДВ) при постачанні товарів на користь Збройних Сил, Нацгвардії та військ територіальної оборони України, включаючи медичні установи, за винятком випадків, коли такі операції оподатковуються за ставкою ПДВ 0%.
- Приватні підприємці та особи, які займаються незалежною професійною діяльністю, мають право звільнення від сплати єдиного внеску на соціальне страхування до припинення дії воєнного стану і протягом 12 місяців після його закінчення.

- Податкові перевірки призупиняються до закінчення воєнного стану (за винятком ситуацій, коли подана заява про бюджетне відшкодування).[33]

Найбільшу увагу щодо фінансової звітності за 2022 будуть приділяти до розкриття оцінок, які застосовувались для складання фінансової звітності та роз'яснення щодо виконання принципу безперервної діяльності, який відіграє значну роль, в умовах 2022 та подальших років. Згідно МСБО 1, така примітка є обов'язковою, оскільки вона впливає на прийняття стратегічних та економічних рішень керівництва суб'єкта господарювання, і має бути чітке пояснення, яке дозволяє провести оцінку потенційних невизначеностей, що може понести за собою матеріальні втрати.

Принцип безперервної діяльності був в центрі уваги, починаючи з 2019 року, з епідемії COVID-19, фонд МСФЗ видав декілька публікацій, які допомагають відобразити фінансову звітність за МСФЗ, за особливого використання принципу безперервної діяльності. Дана інформація буде взята до уваги при розкритті наступного матеріалу.

У складанні фінансової звітності за 2021 та 2022 роки, варто включати певні фактори, зумовлені повномасштабним вторгненням, які можуть бути ключами впливу на застосування принципу:

- скорочення матеріальних та нематеріальних активів, наприклад зупинення оперування на окупованих територіях, де знаходяться заводи, точки збуту, склади, які у свою чергу могли бути частково пошкодженими чи повністю втраченими;
- Скорочення кількості постачальників та споживачів;
- Пошкодження ланцюгів постачання;
- Вплив інфляції на знецінення активів;
- Зміна оподаткування;
- Виплата заборгованостей кредиторам та отримання від дебіторів;
- Перегляд пріоритетності імпорту продуктів та послуг.

Для розгляду використання кожного з факторів, хотілось би зазначати, що загальне бізнес середовище в Україні є досить нестійке, що формує знані

перешкоди при створенні фінансової звітності, значно впливаючи на оцінку справедливої вартості, яка формується за загальною ринковою, за допомоги оцінки відкритих та закритих даних з припущенням на потенційний ризик. Таким чином, в умовах війни ризик є високим, у той час як реальна вартість активу значно підвищується або знижується, у залежності від типу та виду активу.

Наприклад, акції певних підприємств можуть значно знизитись через відсутність прямого доступу до ринку, який обмежується законами під час воєнного стану. Іншим прикладом є нерухомість, яка протягом 2022 року мала досить сильну волатильність та значно коливалась в залежності від регіону. На початку 2022 в центральній та східній частині України, вона значно втратила свою справедливу вартість в Україні так як відбулись значні розрухи, більшість населення покинули ці регіони, що вплинуло на зниження попиту та значну пропозицію. При цьому, ситуація значно змінилась до кінця року, коли велика кількість населення почала повертатись до України.

Згідно з МСБО 36 "Зменшення корисності активів", який встановлює принцип оцінки та розкриття відповідальності за підготовку та зберігання, а також за відшкодування шкоди, заподіяної на власності суб'єкту господарювання.

- Оцінка збитків: Оцініть вартість пошкодження, що включає в себе вартість відновлення або заміни пошкодженої інфраструктури.
- Оцінка можливості відшкодування: Перевірте, чи можна відновити або замінити пошкоджену інфраструктуру за рахунок страхування, грантів або інших джерел.
- Облік збитків: Запишіть збитки в облікову систему компанії. При цьому слід враховувати фактичну вартість пошкодження і термін відновлення або заміни інфраструктури.

Розкриття відомостей у фінансовій звітності: у фінансовій звітності потрібно відобразити відомості про збитки, що були заподіяні на інфраструктурі, та їх вартість. Це зазвичай здійснюється за допомогою окремого рядка у звіті про прибутки та збитки.

Підсумовуючи, нестабільність економіки може призвести до зміни потоків грошових коштів, які використовуються для розрахунку дисконтованої вартості активів, що може призвести до розбіжності між оцінкою та реальною вартістю активів.

За останній рік було втрачено досить велику частку логістичних шляхів, оскільки заблоковані морські логістичні канали на півдні України та Криму значно зупиняють експорт українських товарів та пошкоджують логістичні шляхи інших країн, які пролягають через даний шлях. Таким чином порушується логістичний шлях товарів, який впливає на ланцюжок постачання та налагодження нових договорів для отримання доходу. Це впливає на оборот грошових потоків, що впливає на вчасне отримання доходів готівкою та витрат, наприклад працівникам. Також, на це значно впливає скорочення кількості постачальників та споживачів, оскільки це змінює об'єм бізнес операцій, що впливає на такі складники фінансової звітності як валовий дохід, валовий прибуток, чистий прибуток компанії. Зміна ризиків та зміна об'єму оборотних коштів, як було зазначено.

Для аналізу і прогнозу фінансової звітності за 2022 роки, було взято проміжну фінансову звітність за 9 місяців Акціонерного товариства Національна акціонерна компанія «НАФТОГАЗ України».

Акціонерне товариство „Національна акціонерна компанія „НАФТОГАЗ України“ – державне підприємство, з вертикально інтегрованою нафтогазовою групою, яка має дочірні підприємства та формує консолідовану фінансову звітність. Основа діяльності – розвідка, видобуток, продаж декількох видів газу. [34]

Особливість галузі та умов за 2022 рік, роблять сферу енерготрейдингу однією з найбільш прибуткових за Опедата аналізом, який ставить «Нафтогаз України» на перше місце за обігом у 2022 році. [35] Таким чином, регулювання державою завдяки вищезгаданим законам та особливими доходами галузі, такими як транзит газу стимулює розвиток даної галузі навіть у складні періоди.

Розглянемо основні показники фінансового стану групи: активи, зобов'язання, дохід та чистий прибуток (збиток), у порівнянні станом на 30 вересня 2021 та 2022 років на табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Основні показники звіту про фінансовий стан «Нафтогаз»

у млн грн	дохід		активи		зобов'язання		чистий прибуток	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Нафтогаз	8 536	(88 138)	511 452	463 514	152 458	194 608	(69 361)	(4 366)

Джерело: складено автором на основі [34]

Порівнюючи дані, можемо побачити значний спад у фінансовому результаті групи, яка демонструє достатньо велику різницю в сумі доходу, який з 8.5 млрд гривень зменшився до збитку у 88.1 млрд. Незважаючи, що у примітках до фінансової звітності 2021 року, було зазначено потенційні доходи у розмірі 76 млрд. гривень, вони були виконані лише частково. Крім того, у інформації за 2022 рік розглядається декілька джерел невизначеності оцінок, які сформовані на основі декількох видів ризиків.

Розглянемо особливості розкриття інформації щодо фінансових активів, зокрема нематеріальних активів, згідно з даними фінансового стану на 30 вересня 2022 року, можемо оцінити, що вони значно збільшились у порівняння з попереднім звітним періодом. Основним рушієм, як зазначається є «сума 6 550 мільйонів гривень резерву на знецінення фінансових активів відноситься до дебіторської заборгованості за угодою про розподіл продукції (31 грудня 2021 року: 5 151 мільйон гривень), 3 468 мільйонів гривень (31 грудня 2021 року: 4 643 мільйона гривень) відноситься до дебіторської заборгованості за нафтопродукти».

У фокус беруться історичні дані, щодо дебіторських відшкодувань, які регулюються законом, зокрема Законом України від 27.03.2014 № 1166-VII «про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» у редакції від 15.04.2020 р., який передбачає приблизно 90 мільярдів гривень, як відшкодування дебіторської заборгованості. Однак

розглядається два сценарії, які оцінені в 75 та 25 відсотків реалізації дефолту. Перший полягає в тому що дана сума не зможе бути виплачена повноцінно та збитки було оцінено за методикою визначення резерву сумнівних боргів. Другий сценарій полягає в обмеженні виплат компенсації, відсоток рівня втрат у разі дефолту скориговано у бік зменшення на 25% вірогідності. [34]

При висвітленні змін в оцінці справедливої вартості, у проміжній консолідованій звітності «Нафтогаз», зазначається, що великих змін з другого кварталу 2022 року до третього не відбулось, окрім переоцінки єврооблігацій, які безпосередньо пов'язані з змінами котирувань. Також, за моделі дисконтованих грошових потоків, ставка дисконтування збільшилась до 15.7%, тобто зросла порівняно з попереднім періодом на 3,5%.

Пов'язаним з діяльністю групи та типом суб'єкта господарювання, фінансові ризики (кредитні, валютні, цінові, ризик ліквідності), які в умовах воєнного стану, мають обов'язково розглянути, оскільки ризики напряму пов'язані з припущенням щодо безперервної діяльності. Розглядаючи показник фінансового левериджу, бачимо значне зростання у 10% порівняно з кінцем 2021 року.

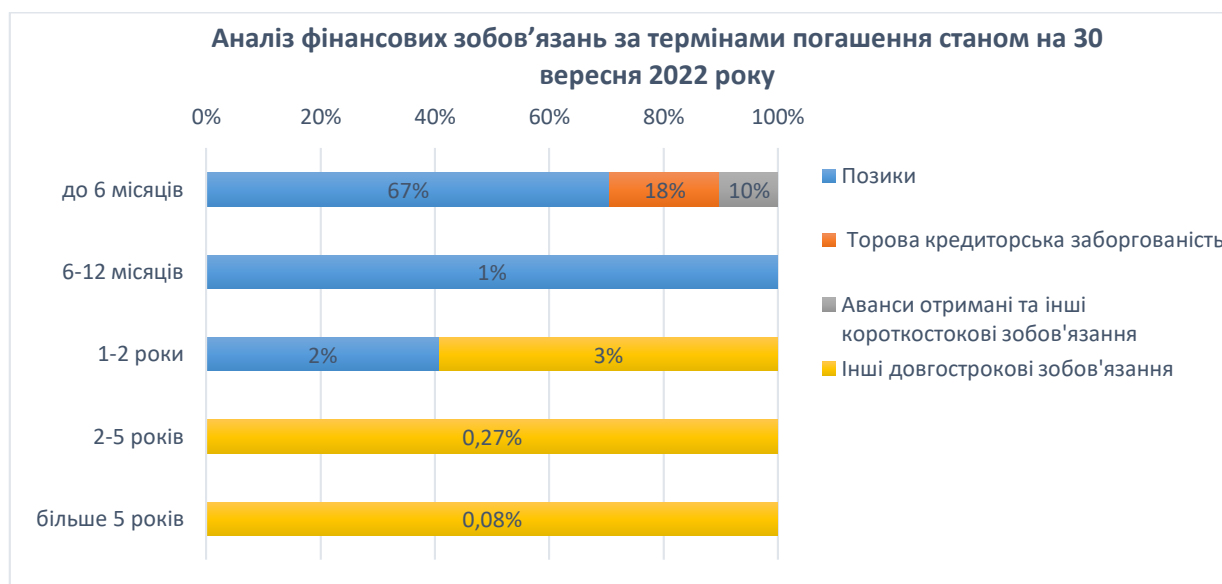

Рис. 2.12 Аналіз фінансових зобов'язань за термінами погашення станом на 30 вересня 2022 року.

Джерело: складено автором на основі [34]

При аналізі фінансових зобов'язань (рис. 2.12) бачимо, що найбільшу кількість складають позики з терміном погашення у 6 місяців (67% від загального

обсягу зобов'язань). Це створює значну загрозу ліквідності для їх оплати в короткостроковий період. Частково це було зумовлено переведенням позикових коштів у розмірі 40.25 млн гривень через недотриманням фінансових конвентант щодо єврооблігацій, що зумовило їх перекласифікацію у поточні, адже порушення угоди або застосування положення про кросс-дефолт зумовлює права кредитора вимагати дострокового погашення заборгованості за боргом.

Висновки до розділу 2

Таким чином, у другому розділі було розглянуто та проаналізовано ефективність першого впровадження МСФЗ в Німеччині, які представниці країни ЄС на основі двох суб'єктів господарювання «Deutsche Telekom» та «Бета». Окремо розглянуто як змінились вимоги до формування фінансової звітності за МСФЗ в Україні та як було сформовано проміжну фінансову звітність підприємства «Нафтогаз».

Особливість застосування МСФЗ в Німеччині змінює загальне формування принципів, адже Німецький комерційний кодекс має досить консервативний підхід до фінансової звітності, на відміну від англо-саксонської моделі. Тому МСФЗ змінюють визнання доходів та витрат підприємства підвищуючи показники рентабельності. Однак, як показав приклад “Deutsche Telekom” різні МСФЗ мають різний вплив. Так, застосування МСФЗ 15 допомогло підвищити рівень прибутку на 2 млрд, а МСФЗ 16 значно понизив такі позиції як амортизація та знецінення на 0.8 млрд.

При першому застосування МСФЗ, розглядається загальний вплив на бухгалтерський облік та звітність за МСФЗ, як зміняться основні показники за цільовими МСФЗ. На прикладі, підприємства «Бета» це були МСФЗ 10,13,15 та 16. Вони визначили як особливість теоретичного визнання певних складових стандартів та розглянули на найбільш доцільному прикладі, який буде фактичний вплив. Детальніший розгляд МСФЗ 10 надав розуміння взаємозв'язків у суб'єкті господарювання та на прикладі було розібрано модель визначення «контролю» за МСФЗ. Це дало змогу визначити подальші кроки визнання доходів за МСФЗ 15.

Таким чином, визначили як зміниться звіт про фінансовий стан у порівнянні Німецький комерційни кодекс та МСФЗ, що має разючу зміну у часовому визнанні доходів та впливу права на використання на звіт про фінансовий стан.

ВИСНОВКИ

У даному дослідженні було проаналізовано основні теоретичні засади впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в Україні та Європейському Союзі, починаючи від причин формування стандартів, процедуру їх формування. Окремо увагу приділено до особливостей першого застосування МСФЗ та схему затвердження в ЄС відповідно до *acquis communautaire* ЄС. Крім того, розглядається які переваги та недоліки має впровадження в Україні.

У другому розділі було проведено детальний аналіз особливостей та ефективності імплементації МСФЗ в країнах Європейського Союзу, для цього для прикладу було взято німецьке підприємство Deutsche Telekom та як на нього вплинуло перше застосування МСФЗ та окрема оцінка впровадження МСФЗ 15 «Визнання доходів» та 16 «Оренда». Також, було взято умовне підприємство «Бета» та розглянуто загальний процес впровадження та більше сфокусовано на окремий вплив імплементації МСФЗ 15 та 16. Завершальним був аналіз змін та особливостей впровадження МСФЗ в Україні під час воєнного стану та розгляд формування проміжної звітності за МСФЗ суб'єкта господарювання «Нафтогаз».

Результати проведеного в роботі дослідження дозволяють сформулювати наступні узагальнення:

1. Стандарти МСФЗ набувають все більшої актуальності через глобалізацію, яка все більше і більше набирає обороти. При цьому, міжнародні стандарти дозволяють застосовувати їх як глобалізаційну складову, маючи стандарти, які можна застосувати у будь-якій країні та будь-якому підприємству задля покращення транспарентності фінансової звітності.
2. Було проаналізовано коло користувачі фінансової звітності за МСФЗ та визначено, що формування звітності згідно базових принципів та припущень надає значний та вичерпний обсяг інформації, яка допомагає їм робити раціональні економічні рішення. Вона включає фінансові звіти, які передають історичну фінансову стійкість та продуктивність підприємства, а також інші додаткові матеріали, що доповнюють основну

інформацію. Користувачі отримують доступ до важливих показників, таких як прибуток, активи, заборгованість, власний капітал, що дає їм можливість оцінювати фінансове положення та рентабельність підприємства.

3. Було підтверджено, що принципи та припущення сприяють створенню об'єктивної, нейтральної та надійної фінансової звітності, що забезпечує більш точну оцінку фінансового стану та результативності підприємства.
4. Було визначено процес першого застосування МСФЗ на підприємстві і виявлено, що визначаються цільові стандарти, які понесуть найбільший вплив на результати звітності та фінансові показники. Від цього, формуються звіти, що мають вплив на бухгалтерський облік, у яких детально визначається, які саме пункти обраних МСФЗ принесуть найбільше змін та розробляються моделі та рекомендації щодо формування звітності.
5. Було розглянуто та проаналізовано особливості застосування МСФЗ 10, 15 та 16 на двох європейських підприємствах, де ми визначили, що зазвичай МСФЗ 15 при першому застосуванні підвищує доходи, у той час, як МСФЗ 16 знижує їх.
6. Визначення контролю за МСФЗ 10 впливає на консолідовані компанії, які в свою чергу відображають фінансову звітність і потенційно можуть вказати на ризики в структурі підприємства.
7. Було виявлено, що МСФЗ 15 приносить покращення фінансових показників станом на певний момент часу, що відрізняє звітність за національними та міжнародними стандартами. Причиною цього є визнання певного типу доходів на початкових стадіях, на відміну від НКК, який визнає їх пізніше.
8. Застосування МСФЗ 16 на підприємстві «Бета» через особливість визнання права на користування разуче змінює пасиви звіту про фінансових стан, що призводить до зниження власного капіталу. Та за

собою тягне значні примітки та особливості застосування МСФЗ 13 та МСБО 36.

9. Суб'єкти господарювання в Україні після початку повномасштабного вторгнення мають значні зміни у порядку подання фінансової звітності, який знімає з них санкції чи штрафи. Однак, для них є прерогативою формування звітності задля уникнення подальших прогалин та для залучення інвесторів та сповіщення про актуальний стан та виклики сформовані на тлі складнощів економічної ситуації в країні.
10. Було виявлено необхідність проведення тестів зменшення корисності відповідно до МСБО 36 та обов'язкового висвітлення МСБО 10 «Події після дати балансу», які посідають важливе місце у примітках до звітності. Рекомендованим є висвітлення можливих коригуючих показників, що допоможуть покращити показники дебіторської заборгованості та знизити кредиторську. Для цього, рекомендованим є взаємозарахування у відповідності до МСФЗ 7.
11. Україна також активно впроваджує МСФЗ та розширює коло суб'єктів господарювання, які зобов'язані їх застосовувати. Це має багато переваг для бізнесу в Україні, зокрема покращення якості та прозорості фінансової звітності, зменшення рівня шахрайства, залучення більшої кількості прямих іноземних інвестицій та підвищення репутації на світових ринках. Це робить український бізнес більш доступним для міжнародних партнерів та сприяє його подальшому розвитку.

Дослідження підтверджує актуальність впровадження МСФЗ як глобальних вимог до фінансової звітності і підкреслює необхідність постійного вдосконалення та адаптації цих стандартів до умов управління та регулювання .